

ENGELLİ HAKLARI BAŞUCU KİTAPÇIĞI

Hazırlayanlar

Hüseyin ALSANCAK
Hülya TOMRUK
Nuray ÇATANA
Aydın TÜRKEKUL
Nil DOLAMAÇ

Tasarım

Salih ÇÖMENLİ
Ali ÖCAL

İçindekiler

Önsöz	3
Giriş	5
Tanımlar	6-9
Sağlık	10-13
Özürlü Kimlik Kartı	14-18
Vergi Avantajları	19-31
Ulaşılabilirlik	32-38
Sağlık Ve Koruyucu Hizmetler	39-46
Sosyal Yardım	47-52
Eğitim	53-63
Mesleki Rehabilitasyon, İstihdam	64-74
Spor	75-76
EGM Engellilere Yönelik Düzenlemeler	77-79
Kaynakça	80

Önsöz

Kıymetli meslektaşlarım;

Başkalarını yaşatmak için fedakarca görev yapan bir mesleğin mensuplarıyız. Her insan gibi bizlerinde hayatında zaman zaman sağlığımızın bozulduğu, desteğe ihtiyacımızın olduğu anlar olabilmektedir. Sağlıklı bir yaşamın nasıl bir nimet olduğu ancak kaybedildiğinde veya kaybeden birisini gördüğümüzde anlarız. Bazen doğuştan, bazen de sonradan oluşan engellik nedeniyle bir çok insanın çeşitli zorlukla mücadele ederek hayata tutunmaya çalıştıklarını görmekteyiz. Kimi zaman ömür boyu süren bu durumla baş etmek için uzanacak bir dost elinin kıymetini sadece yaşayanlar anlayabilirler.

İnsanlar arasında geleneksel dayanışmanın azaldığı günümüzde toplumsal ve bireysel problemlerin çözümünde yeni yol ve yöntemlere ihtiyaç duyulmaktadır. Özellikle devlet adına yapılacaklara ilaveten kurumsal mensubiyetin geliştirilmesi ve bu çerçevede sosyal sorumluluk projeleriyle gençlerin, engellilerin, hastaların, çocukların, şehit yakınları ve gazilerin, kadınların desteklenerek sağlıklı bireyler olarak yaşamlarını devam ettirmeleri önem arz etmektedir.

Bu düşünceden hareketle büyük bir aile olan Emniyet Teşkilatında da engelli bireyi olan mensuplarımızı desteklemek, kanuni haklarından haberdar etmek için Sosyal Hizmetler, Personel ve Sağlık İşleri Daire Başkanlıklarınca ortaklaşa bir proje başlatılmıştır. “ Mutlu-

Önsöz

luklar paylaştıkça artar, Hüzünler paylaştıkça azalır.” anlayışıyla başlatılan bu projede, Emniyet Teşkilatındaki engelli bireyi olan mensuplarımızın engellilikten kaynaklanan haklarının farkına varmaları, çalıştıkları iş ortamında amirleri ve iş arkadaşlarının engellilik konusunda farkındalıklarının artırılması hedeflenmektedir.

Bu çerçevede engellilere yönelik bakım hizmetleri, sağlık ve eğitim imkanları ile istihdam konularında ilgili başkanlıkların katılımı ile ailelere yönelik bir eğitim çalışması başlatılmıştır. Ayrıca uzman personel tarafından titiz bir çalışma sonucu hazırlanan, engelli haklarını içeren “ Engelli Hakları Başucu Kitapçığı ” hazırlanarak istifadenize sunulmuştur.

Yapılan ve yapılacak çalışmalarda bir mensubumuzun eşinin, çocuğunun sıkıntılarının giderilmesine katkı sunmak, yüzlerinde tebessüm, gözlerinde mutluluk pırıltısı görmek bizleri ziyadesiyle bahtiyar kılacaktır.

Tüm toplumumuzda ve teşkilatımızda engellilik konusunda oluşacak duyarlılığa katkıda bulunmak, engelli üyesi olan ailelerimizin yaşamlarında bir pencere açarak mutluluklarına katkı sağlamak amacıyla sağlıklı günler dileriz.

Hüseyin Alsancak
Sosyal Hizmetler Dairesi Başkanı
1.Sınıf Emniyet Müdürü

Giriş

Dünya Sağlık Örgütü' nün (WHO) belirlemesine göre bugün dünyada 600 milyon insan; başka bir ifadeyle dünya nüfusunun % 10' u engelleriyle yaşama katılma mücadelesi vermektedir.

Farklı koşullarda yaşıyor olmalarına karşın hepsinin paylaştığı ortak bazı şeyler vardır. Dışlanma ve ayrımcılık. Genel olarak baktığımızda bu sorun sadece engelli bireyleri ve onların ailelerini etkilemekle kalmayan, bütün toplumları içine alan ve toplumların ekonomik, sosyal gelişimini doğrudan etkileyen bir olgudur.

Engelli kişi öncelikle bakıma muhtaç, acınacak durumda olan ve normal olmayan bir birey olarak tanımlanmakta, toplumun diğer üyelerinin kullandıkları haklardan ayrı tutulmaktadır. Sonuçta engelli bireyin topluma katılımı engellenmekte ve hakları kısıtlanmaktadır.

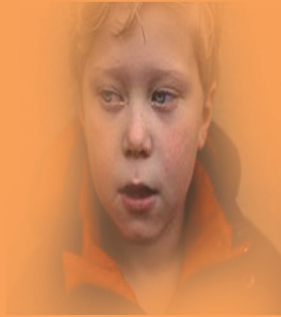
Engelliğe neden olan koşulların ortadan kaldırılması, toplumsal bilincin artırılması ve engelli bireylerin sosyal, ekonomik ve siyasal arenaya tümüyle dahil olduğu bir toplum yaratmak için gerekli fırsatların sağlanması son derece önemlidir.

SOSYAL HİZMETLER DAİRESİ BAŞKANLIĞI

Tanımlar

Tanımlar

Özürlü

Doğuştan veya sonradan; bedensel, zihinsel, ruhsal, duyuşal ve sosyal yeteneklerini çeşitli derecelerde kaybetmesi nedeniyle toplumsal yaşama uyum sağlama ve günlük gereksinimlerini karşılamada güçlükleri olan ve korunma, bakım veya rehabilitasyon, danışmanlık ve destek hizmetlerine ihtiyaç duyan kişiyi

İşitme Yetersizlik

İşitme duyarlılığının kısmen veya tamamen kaybından dolayı konuşmayı edinmede, dili kullanma ve iletişimde yaşadığı güçlükler nedeniyle özel eğitim ve destek eğitim hizmetine ihtiyacı olan bireyi

Zihinsel Yetersizlik

Zihinsel işlevler bakımından ortalamanın iki standart sapma altında farklılık gösteren, buna bağlı olarak kavramsal, sosyal ve pratik uyum becerilerinde eksiklikleri ya da sınırlılıkları olan, bu özellikleri 18 yaşından önceki gelişim dönemlerinde ortaya çıkan ve özel eğitim ile destek eğitim hizmetlerine ihtiyaç duyan bireyi

Hafif Düzeyde Zihinsel Yetersizlik

Zihinsel işlevler ile kavramsal, sosyal ve pratik uyum becerilerinde hafif düzeydeki yetersizliği nedeniyle özel eğitim ile destek eğitim hizmetlerine sınırlı düzeyde ihtiyaç duyan bireyi

Görme Yetersizlik

Görme gücünün kısmen ya da tamamen kaybından dolayı özel eğitim ve destek eğitim hizmetine ihtiyacı olan bireyi

Orta Düzeyde Zihinsel Yetersizlik

Zihinsel işlevler ile kavramsal, sosyal ve pratik uyum becerilerindeki sınırlılık nedeniyle temel akademik, günlük

Tanımlar

yaşam ve iş becerilerinin kazanılmasında özel eğitim ile destek eğitim hizmetine ihtiyacı olan bireyi

Ağır Düzeyde Zihinsel Yetersizlik

Zihinsel işlevler ile kavramsal, sosyal ve pratik uyum becerilerindeki eksiklikleri nedeniyle öz bakım becerilerinin öğretimi de dahil olmak üzere yaşam boyu süren, yaşamın her alanında tutarlı ve yoğun özel eğitim ve destek eğitim hizmetine ihtiyacı olan bireyi

Çok Ağır Düzeyde Zihinsel Yetersizlik

Bireyin zihinsel yetersizliği yanında başka yetersizlikleri bulunması nedeniyle öz bakım, günlük yaşam ve temel akademik becerileri kazanamaması nedeniyle yaşam boyu bakım ve gözetime ihtiyacı olan bireyi

Otistik

Sosyal etkileşim, sözel ve sözel olmayan iletişim, ilgi ve etkinliklerdeki sınırlılığı erken çocukluk döneminde ortaya çıkan ve bu özellikleri nedeniyle özel eğitim ile destek eğitim hizmetine ihtiyacı olan bireyi

Ortopedik Yetersizlik

Hastalıklar, kazalar ve genetik problemlere bağlı olarak kas, iskelet ve eklemlerin işlevlerini yerine getirememesi sonucunda meydana gelen hareketile ilgili yetersizlikler nedeniyle özel eğitim ile destek eğitim hizmetine ihtiyacı olan bireyi

Cerebral Palsi

Doğum öncesi, doğum sırası veya doğum sonrasında meydana gelen beyin hasarının neden olduğu kas ve sinir sistemi bozukluklarına bağlı motor becerilerde yetersizliğinden dolayı özel eğitim ve destek eğitim hizmetine ihtiyacı olan bireyi

Tanımlar

Özel Öğrenme Güçlük

Dili yazılı ya da sözlü anlamak ve kullanabilmek için gerekli olan bilgi alma süreçlerinin birinde veya birkaçında ortaya çıkan ve dinleme, konuşma, okuma, yazma, heceleme, dikkat yoğunlaştırma ya da matematiksel işlemleri yapma güçlüğü nedeniyle özel eğitim ve destek eğitim hizmetine ihtiyacı olan bireyi

Üstün Yetenekli

Zeka, yaratıcılık, sanat, spor, liderlik kapasitesi veya özel akademik alanlarda akranlarına göre yüksek düzeyde performans gösteren bireyi

Dikkat Eksikliği ve Hiperaktif Bozukluk

Yaşına ve gelişim seviyesine uygun olmayan dikkat eksikliği, aşırı hareketlilik, hiperaktivite ve dürtüsellik belirtilerini en az iki ortamda ve altı ay süreyle gösteren, bu özellikleri yedi yaşından önce ortaya çıkan, özel eğitim ile destek eğitim hizmetine ihtiyacı olan bireyi

Çok Ağır Düzeyde Zihinsel Yetersizlik

Yaşına uygun olmayan sosyal ve kültürel normlardan farklı duygusal tepki ve davranışlar göstermesi nedeniyle özel eğitim ve destek eğitim hizmetine ihtiyacı olan bireyi

Duygusal Davranış Bozukluk

Dili kullanma, konuşmayı edinme ve iletişimdeki güçlük nedeniyle özel eğitim ve destek eğitim hizmetine ihtiyacı olan bireyi

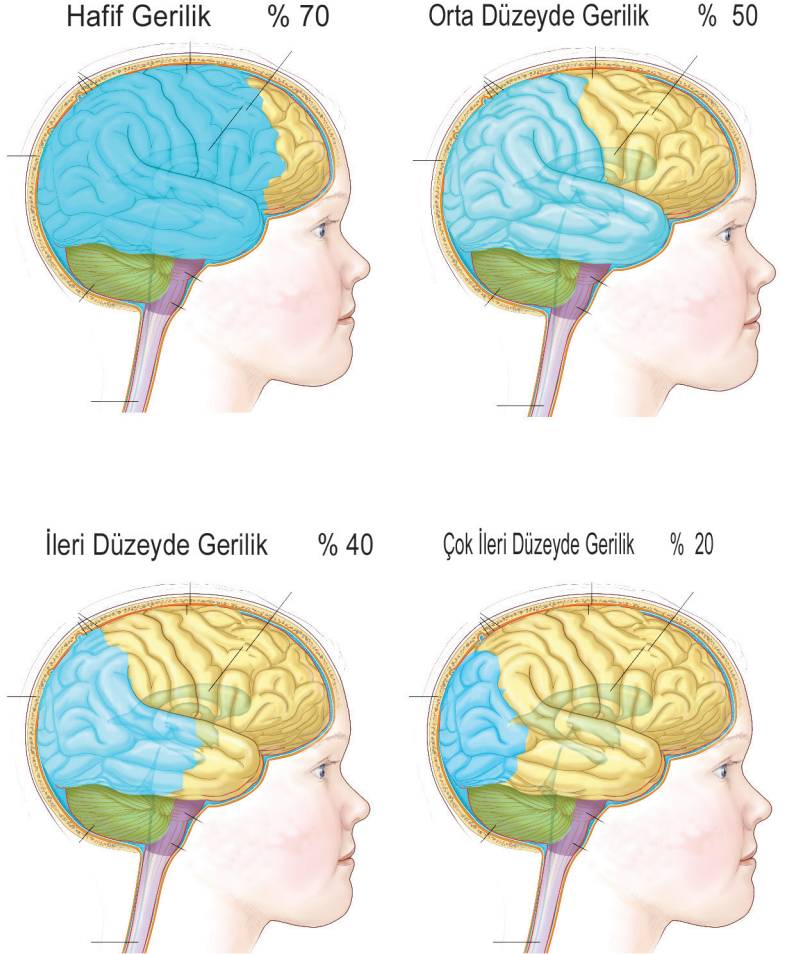
Dil ve Konuşma Bozukluk

Dili kullanma, konuşmayı edinme ve iletişimdeki güçlük nedeniyle özel eğitim ve destek eğitim hizmetine ihtiyacı olan bireyi

Zeka Kapasitelerini Kullanma Düzeyleri

Özürülüler Kanunu' na göre;

Özürülülerle ilgili derecelendirmeler, sınıflandırmalar, tanılamalar uluslar arası özürülülük sınıflandırması temel alınarak hazırlanan özürülülük ölçütüne göre yapılır.

Özürülülere sağlanan hak ve hizmetlerden faydalanmak için 14 Ocak 2012 tarih ve 28173 sayılı Resmi Gazete yayımlanarak yürürlüğe giren Özürülülük Ölçütü, Sınıflandırılması ve Özürülülere Verilecek Sağlık Kurulu Raporları Hakkında Yönetmeliğe uygun olarak sağlık kurulu raporu alınması gerekmektedir. Özürülü Sağlık Kurulu Raporunda özür oranı %40 ve üzeri olması durumunda ülkemizde özürülülere yönelik hak ve hizmetlerden yararlanabilmektedir. (Özel eğitim hizmetlerinde ise bu oran %20 olarak uygulanabilmektedir.

Sağlık Kurulu Raporu %40 ve üzeri olması durumunda;

- Özürülü kimlik kartı almak
- Özel Eğitim ve Rehabilitasyon Hizmetlerinden yararlanmak
- Özürülülerin istihdamı ile ilgili hizmetlerden ve bakım aylığından yararlanmak
- Bakım hizmetlerinden ve bakım aylığından yararlanmak
- H Sınıfı belgesi almak
- Özürülü aylığı almak
- Gümrük, gelir, emlak, motorlu taşıtlar ve katma değer vergileri istisna veya muafiyetlerinden yararlanmak
- Bazı ürünlerde Özel Tüketim Vergisi Muafiyetinden yararlanmak
- Yerel yönetimlerin özürülülere sağladığı haklar ve kolaylıklardan yararlanmak,

vb. haklardan faydalanılmaktadır.

Özürlü Sağlık Kurul Raporu düzenlenebilmesi için, kamu kurum ve kuruluşlarınca resmi yazı ile birlikte gönderilmek veya raporu verecek olan hastanenin baştabipliğine doğrudan müracaat etmek gerekmektedir. (Özürlü Sağlık Kurulu Raporu düzenlemeye yetkili Sağlık Kuruluşların ve hakem hastanelerin listesine;

www.ozurluveyasli.gov.tr ve www.mevzuat.gov.tr adresinden ulaşabilirsiniz.

Özürlülere Verilecek Sağlık Kurulu Raporu Almak İçin Gereklili Olan Belgeler:

- Dilekçe
- T.C. Kimlik Numaralı Nüfus Cüzdanı
- 4 Adet vesikalık Fotoğraf

bir not...

Oran tespitiniz önceden yapılmış ve sürekli rapora bağlanmışsa yeniden rapor almanız gerekmiyor. Özürlüler için düzenlenmiş sağlık kurulu raporlarıyla belirlenmiş olan özür oranları, çalışma gücü kayıp oranları, vücut iş görme gücü kaybı oranları, tüm vücut fonksiyon kaybı oranları geçerli olup bu oranlara dayanılarak sağlanmış, sosyal destek ve yardım hizmetlerinin sürdürülebilmesi için yeniden özürlü sağlık kurulu raporu düzenlenmez. Ancak, süreli verilen raporlar ile ilgili olarak hastaneye yeniden sevk işlemi uyarınca veya herhangi bir sebeple yeni bir rapor istenmesi durumunda, özür oranları, bu yönetmelik hükümlerine göre yeniden belirlenir.

Özürlü Sağlık Raporuna İtiraz:

Özürlü, velisi/vasisi veyahut raporu isteyen kurum tarafından rapora itiraz edilebilir. İlgililer itiraz dilekçesi ve ilk özürlü sağlık kurulu raporunun tasdikli bir örneği ile birlikte, bulunduğu ilin sağlık müdürlüğüne başvurur. İl sağlık müdürlüğünce, özürlü sağlık kurulu raporu alacak kişi en yakın farklı bir özürlü sağlık kurulu raporu vermeye yetkili hastaneye gönderilir. İtiraz edilen özürlü sağlık kurulu raporu ile itiraz üzerine verilen özürlü sağlık kurulu raporundaki kararlar aynı yönde ise özürlü sağlık kurulu raporu kesinleşir.

Özürlü sağlık kurulu raporlarının farklı olması durumunda, Sağlık Bakanlığınca belirlenmiş olan hakem hastanelerden, kişinin ikamet ettiği yere en yakın bir hakem hastaneye, kişi yeniden muayene edilmesi ve özürlü sağlık kurulu raporu tanzim edilmesi amacıyla yine il sağlık müdürlüğü kanalıyla gönderilir. Hakem hastanenin özürlü sağlık kurulu raporu verildiği takdirde karar kesindir.

Özürlü Kimlik Kartı

14 Ocak 2012 tarih ve 28173 sayılı Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe giren yönetmeliğe göre Özürlülere Verilecek Sağlık Kurulu Raporu esas alınarak özürlülere indirim ve muafiyetlerle bazı haklar ve kolaylıklar sağlanmaktadır. Hizmetlerden yararlanılmasın da Özürlü Kimlik Kartı da kullanılabilir.

19 Temmuz 2008 tarihinde 26941 Sayılı Resmi Gazete' de yayımlanarak yürürlüğe giren Özürlülere Kimlik Kartı Verilmesine Dair Yönetmelik gereği, Sosyal hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu Genel Müdürlüğü' ne verilen yetkiye dayanarak Aile ve Sosyal Politikalar İl Müdürlüklerince Özürlülere Kimlik Kartı verilmektedir.

Özürlü Kimlik Kartı Almak İçin İstenen Belgeler:

- Tam teşekküllü bir devlet hastanesinden alacağınız sakatlığınızı bildirir Sağlık Kurulu Raporunun aslı veya hastanece onaylı sureti.
- T.C. Kimlik numaralı Nüfus Cüzdanı.
- 4 adet vesikalık fotoğraf.

Özürlü Kimlik Kartının Sağladığı Yararlar:

- Değişik kurum ve kuruluşlardan istenen rapor yenileme işlemlerinden kurtulacaktır.
- Gelir Vergisi indiriminden faydalanabilecektir. (Gelir Vergisi indirimi, özürlü kişinin herhangi bir sosyal güvenlik kuruluşuna bağlı olmaması durumunda kendisine bakmakla yükümlü olan kişi içinde geçerli olacaktır.)
- Devlet Demir Yolları ile seyahat edilmesi halinde %20 indirimden ve özür oranının %40 veya üstü olması ha-

Özürlü Kimlik Kartı

- linde %50 indirimden faydalanabilecektir.
- Hava yolları ile seyahat etmesi ve özür oranının %50 veya üstü olması halinde %40 indirimden, tüm iç ve dış hatlarda %25 indirimden yararlanabilecektir.
  - Şehirler arası otobüslerle seyahat edilmesi halinde %30 indirimden faydalanabilecektir.
  - Bağımsız hareket edemeyen ağır özürliülerin refakatçisi kamuya ait tüm toplu taşıım araçlarından ücretsiz yararlanmaktadır.
  - Yerel Yönetimlerin alacağı kararlar ile belediye otobüslerinden ücretsiz ya da indirimli yararlanabilecektir.
  - Sinema, tiyatro vb. faaliyetler için ödeyeceği ücretlere indirim uygulanacaktır.
  - Kamu Kurum ve Kuruluşlarının özürliü çalıştırma zorunluluklarına bağılı olarak özürliü istihdamı amacıyla açılan sınavlarda özrünü kanıtlayabilecektir.
  - Turkcell ve Vodafone tarafından % 40 indirim uygulanmaktadır.
  - Ankara' da yaşayan özürliü abonelere su faturalarında kademeli olarak %90 indirim uygulanmaktadır.

Şehirlerarası Ulaşım Sinema

Gelir Vergisi

Milli Park

Cep Telefonu

Tiyatro

Su Aboneliğı Müze THY

1.Özür Oranında Değişiklik, Soyadı Değişikliği, Kimliğin Kaybolması Veya Deforme Olması Durumunda Nereye Müracaat Edilir?

Özürlü kimlik kartları; içerdiği bilgilerin değişmesi, kaybedilmesi, çalınması veya her hangi bir nedenle kullanılamaz hale gelmesi durumunda, Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığının İl Müdürlükleri tarafından yeniden düzenlenir.

2.Özürlü Kimlik Kartı Özürlü Sağlık Kurulu Raporu Yerine Geçer mi?

Özürlü kimlik kartı özürlü sağlık kurulu raporu yerine geçmez. Kimlik kartına sahip her Türkiye Cumhuriyeti vatandaşı, mevzuatta münhasıran özürlü kişilere tanınan hak ve hizmetlerden yararlanır. Kimlik kartı alıp almamak özürlü kişinin isteğine bağlıdır.

3.Yurtdışında Yaşayan Türk Vatandaşı, Yaşadığı Ülke Makamlarınca Düzenlenen Özürlü Sağlık Kurulu Raporu ile Özürlü Kimlik Kartı Alabilir Mi?

Yabancı ülkede yaşayan Türk vatandaşlarımızın yaşadığı ülke makamlarınca verilmiş olan özürlü sağlık kurulu raporu Türkiye’de geçerli değildir. Özürlü kimlik kartı almak üzere, mevzuat gereği yetkili hastanelere müracaat ederek yeniden özürlü sağlık kurulu raporu almaları gerekmektedir.

4.Belediyelerin Şehir İçi Ulaşımında Özürlü Kişilere Sağladığı Ücretsiz/İndirimli Seyahat Hakkı İle Diğer Bazı İndirim Ve Kolaylıklar Nasıl Uygulanmaktadır?

Bazı belediyeler, belediye meclislerinde alınan kararlar doğrultusunda özürlüleri şehir içi otobüs, vapur, su. vb. hizmetlerinden ücretsiz veya indirimli faydalandırmakta-

dır. Belediyelerin indirimli veya ücretsiz hizmetlerinden faydalanmak üzere belediyenin ilgili birimine müracaat etmek gerekmektedir.

5.Şehirlerarası Yolcu Otobüslerinde Özürlülere İndirim Nasıl Uygulanmaktadır?

Taşıma Yönetmeliğinin 57. maddesinin 11. fıkrası gereği; % 40 oranında özürlü olduğunu belgeleyen kişiler için bilet ücreti, geçerli ücret tarifesi üzerinden % 30 indirimli düzenlenmektedir.

6.Türkiye Cumhuriyeti Devlet Demiryolları Tarafından Özürlülere İndirim Nasıl Uygulanmaktadır?

%40 ve üzeri olan özürlü yolcunun sadece kendisi, özür oranı %50 ve üzeri olan ağır özürlü yolcunun kendisi ve varsa beraberindeki refakatçisi ana hat yolcu trenlerinde %50 indirimli olarak seyahat edeceklerdir. Söz konusu indirimden yararlanmak isteyenlerin “Özürlülük Ölçütü, Sınıflandırılması ve Özürlülere verilecek Sağlık Kurulu Raporları Hakkında yönetmelik”e uygun olarak alınmış sağlık kurulu raporu, özürlü kimlik kartı veya (Özürlü nüfus cüzdanında yer alanlar için) nüfus cüzdanını ibraz etmeleri gerekmektedir.

7.İstanbul Şehir Hatları İşletmesi ve İstanbul Deniz Otobüsleri İşletmesi tarafından özürlülere indirim nasıl uygulanmaktadır?

İstanbul Şehir Hatları İşletmesi tarafından, kimliklerini ibraz etmek suretiyle özürlülere, 60 yaş ve üzeri olan vatandaşlar, gaziler, şehit ve gazilerin dul ve yetimlerine akbilli hatlarda ücretsiz seyahat etme imkanı sağlanmaktadır. Ağır özürlü vatandaşların kartlarında “Refakatçi” ibaresi bulunan kişilerin yanlarındaki refakatçiler de ücretsiz ola-

rak seyahat etmektedir. Biletli hatlarda eğer indirimli tarife var ise, indirimli bilet ile seyahat edebilmektedirler.

İstanbul Deniz Otobüsleri İşletmesi tarafından, bedensel özürli, % 40 ve üzeri oranda özürli olan ve nüfus cüzdanında özürlilik bilgisi yazılmış olan özürli kişilere; bilgisayardan bilet kesilen dış hatlarda indirimli, İETT'den alacakları ücretsiz seyahat kartları üzerine taktıracakları indirimli akbillerini kullanmak suretiyle akbilli hatlarda indirimli tarifeden yararlanmaktadır. Malul vatandaşlar ile 2022 sayılı kanuna göre maaş alan 65 yaşını doldurmuş, bakıma muhtaç, malul durumdaki kişiler; durumlarını belgelemek kaydıyla dış hatlarda indirimli, İETT'den alacakları ücretsiz seyahat kartları üzerine taktıracakları indirimli akbillerini kullanmak suretiyle akbilli hatlarda indirimli yararlanmaktadır.

8.Müze Ve Ören Yeri Girişlerinde Özürli'lere İndirim Nasıl Uygulanmaktadır?

Müze ve ören yerlerine, özürli'lere ile bir refakatçisi, gaziler, şehit ve gazilerin eş ve çocukları, 65 yaş ve üstü Türkiye Cumhuriyeti vatandaşları kimliklerini ibraz etmek suretiyle ücretsiz biletle girmektedirler.

9.Millî Parklar, Tabiatı Koruma Alanları Ve Tabiat Parklarına Girişinde Özürli'lere İndirim Nasıl Uygulanmaktadır?

Özürli'lere, harp malulü ve gaziler ile bunların eşleri, çocukları, ve anne babalarından, kimliklerini ibraz etmek suretiyle millî parklar, tabiatı koruma alanları ve tabiat parklarına girişte ücret alınmamaktadır.

Vergi Avantajları

Gelir Vergisi İndiriminden;

- Ücretli çalışan özürlü kişiler
- Özürlü kişiye bakmakla mükellef olan kişi
- Özürlü serbest meslek sahibi
- Özürlü kişiye bakmakla mükellef serbest meslek sahibi
- Basit usulde vergilenen bazı (tüccar ve ücretli durumuna girmeksizin, imalat, tamirat ve küçük sanat işleri ile uğraşan, ilk madde ve yardımcı malzeme müşteriye ait olarak faaliyet gösteren terzi, tamirci, marangoz gibi) özürlü esnaf ve sanatkarlar da yararlanmaktadır.

Gerekli Belgeler:

- Dilekçe
- Çalıştığı iş yerinden alacağı hizmet belgesi,
- Nüfus Cüzdanı Örneği,
- Özürlüler İçin Verilen Sağlık Kurulu Raporu
- 3 adet vesikalık fotoğraf

Özürlü Kişiyeye Bakmakla Mükellef Kişiler:

- Çalıştığı iş yerinden alacağı hizmet belgesi,
- Özürlü kişiyeye ait Nüfus Cüzdanı Örneği,
- Özürlü kişiyeye bakmakla yükümlü olduğu gösteren belge,
- Özürlü kişiyeye ait 3 adet vesikalık fotoğraf.

Özürlü Meslek Sahibi:

- Dilekçe,
- T.C Kimlik Numarası veya Vergi Kimlik Numarasını gösteren belge,
- Nüfus Cüzdanı Örneği,

Vergi Avantajları

- 3 adet vesikalık fotoğraf.

Özürü Kişiyi Bakmakla Mükellef Serbest Meslek Sahibi:

- T.C Kimlik Numarası veya Vergi Kimlik Numarasını gösteren belge,
- Özürü kişiyi ait Nüfus Cüzdanı Örneği,
- Özürü kişiyi ait 3 adet vesikalık fotoğraf.

Başvuru Yerleri:

Çalışan özürü bireyler ve bakmakla yükümlü oldukları özürü yakını olan çalışanlar, özür oranlarına göre vergi indiriminden faydalanmaktadır. Özürü devlet memurları ve bakmakla yükümlü olduğu özürü yakını olan devlet memurlarının; çalıştıkları kurumun ilgili birimine başvurmaları gerekmektedir.

Diğer çalışan özürü bireyler ve bakmakla yükümlü olduğu özürü yakını bulunan çalışanlar ise çalıştıkları iş yerinden alacakları durumlarını gösterir belge ile illerde Defterdarlık Gelir Müdürlüğü' ne, bağımsız vergi dairesi bulunan ilçelerde Vergi Dairesi Müdürlüğüne, diğer ilçelerde Mal Müdürlüklerine başvurmaları gerekmektedir. (www.gib.gov.tr)

Emlak Vergisi Muafiyeti:

Bakanlar Kurulu, Emlak Vergisi Kanunu ile özürü bireylerin, Türkiye sınırları içinde brüt 200 metrekareyi geçmeyen tek meskeni olması halinde, bu meskene ait vergi oranlarını sıfıra kadar indirmeye yetkili kılınmıştır. Bu hüküm, yukarıda belirtilenlerin tek meskene hisse ile sahip olmaları

Vergi Avantajları

halinde hisselerine ait kısım hakkında da uygulanır.

Gerekli Belgeler:

- Özürlülere Verilecek Sağlık Kurulu Raporu
- Özürlülere Ait İndirimli Bina Vergisi Formu

Başvuru Yerleri:

Vergi istisnasından yararlanmak için meskenin bulunduğu Belediye Başkanlığı' na müracaat yapılmalıdır.

Özel Tüketim Vergisi ve Motorlu Taşıtlar Vergisi İstisnası (ÖTV)

H sınıfı sürücü belgesine sahip olan ve özel tertibatlı araç kullanabileceği sağlık kurulu raporu ile belgelenen özür-lü-ler ile %90 ve üzeri özür derecesine sahip olup araç kul-lanamayacak durumda olan özür-lü-lerin yurt içinden motor silindir hacmi 1.600 cm³' e kadar olan alacakları adlarına kayıtlı binek otomobil, panelvan vb; silindir hacmi 2.800' e kadar olan kamyonet, pikap vb. ile motosikletlerin Özel Tüketim Vergisi ve Motorlu Taşıtlar Vergisi' nden istisnadır. Özür-lü adına kayıtlı olan araç, bu kişinin üçüncü dereceye kadar kan ve sihri hısımlarından birisi veya noterce dü-zenlenmiş iş akdine bağlı olarak istihdam edilen tek bir sürücü tarafından kullanılacaktır.

Yukarıda açıklanan usul ve esaslara göre istisnadan yar-arlananlar 5 yıl süre ile ikinci defa ÖTV istisnasından yar-arlanamaz. Ancak araçlarının deprem, sel, yangın, kaza vb. sonucu kullanılamaz hale gelmesi nedeniyle hurdaya çıkarılması durumunda ilk iktisapta ÖTV istisnasından 5 yılın dolmasına gerek kalmadan yararlanabilir. Araç satın

Vergi Avantajları

alırken KDV' de herhangi bir istisna söz konusu değildir.

Başvuru Yerleri:

Vergi Dairelerine başvurulması gerekmektedir.

Katma Değer Vergisi İstisnası (KDV)

Sadece özürlü bireylerin eğitimleri, meslekleri, günlük yaşamlarında kullanmaları için özel olarak üretilmiş her türlü araç-gereç ile özel bilgisayar programları KDV' den istisna tutulmuştur. Binek otomobil ve diğer nakil vasıtaları bu istisna kapsamında değildir.

Gümrük Vergisi İstisnası

Özrümlülerin eğitimi, çalışması veya fiziksel, ruhsal ve sosyal gelişimlerine yönelik olarak özel suretle imal edilmiş olup, malul ve özrümlülerin kendi kullanımları için getirdikleri veya onlara yardım sağlanması amacıyla yönelik olarak kamu yararına faaliyette bulunan dernekler ile Sağlık Bakanlığı' nca yetki verilmiş kurum ve kuruluşlarca ithal edilen ve Kararnamede sayılan eşyalar gümrük vergisinden istisnadır.

Malul veya özürlü kişiler; mülkiyetlerinde gümrük vergisi ödmeden ithal edilmiş özel tertibatlı otomobil, minibüs ve motosiklet kayıtlı olduğu sürece ve bunların fiili ithal tarihinden itibaren 5 (beş) yıl geçmedikçe, bu taşıtları satamaz ve yeniden aynı şekilde istisna olarak otomobil, minibüs, motosiklet ithal edemez.

Gerekli Belgeler:

- H Sınıfı Sürücü Belgesi
- Özürlü Kişinin Sağlık Kurulu Raporu

1.Özürünün Sahip Olduğu Konutta Vergi Muafiyeti Var mıdır?

5378 Sayılı Özürsümler Kanunu'nun 22'inci maddesi buna ilişkin düzenlemeyi içerir.

Madde 22.- 29.7.1970 tarihli ve 1319 sayılı Emlak Vergisi Kanununun 8 inci maddesinin ikinci fıkrasında yer alan "gazilerin," ibaresinden sonra gelmek üzere "özürsümlerin," ibaresi eklenmiştir.

Buna göre; 200 metrekareden küçük tek konutu olan özürsümler emlak vergisinden muafır.

2.Malûl Ve Özürsümler Tarafından Gümrük Vergisinden Muafin İthal Edilecek Başka Eşya Var Mıdır?

Özürsümlerin eğitimi, çalışması veya fiziksel, ruhsal ve sosyal gelişimlerine yönelik olarak özel suretle imal edilmiş olup, malûl ve özürsümlerin kendi kullanımları için getirdikleri veya onlara yardım sağlanması amacıyla yönelik olarak kamu yararına faaliyette bulunan dernekler ile Sağlık Bakanlığınca yetki verilmiş kurum ve kuruluşlarca ithal edilen ve Kararnamede sayılan eşyalar gümrük vergilerinden muafır.

Bu Eşyalar;

- Görmeyenler ve kısmen görenler için eğitsel, bilimsel veya kültürel gelişimlerine yönelik olmak üzere özel surette imal edilmiş matbu yayınlar, kabartma baskılar ve kağıtları, braille kağıdı, beyaz bastonlar, yazı ve kelime işlem makineleri, konuşan kitaplar, kasetçalarlar, büyütücü televizyon ekranları, elektronik yer saptayıcı ve engel dedektörü, saatler ve diğer parçalar vb.
- Ortopedik cihazlar (motorlu veya motorsuz koltuklar,

Soru - Cevap

Vergi Avantajları

bisiklet, motosiklet, koltuk değnekleri, protez organlar vb.)

- İşitme özürülülerin işitmesini kolaylaştırmaya mahsus cihazlar.
- Vücut kusur veya noksanlığını gidermek amacıyla üstte veya elde taşınan veya vücudun içine yerleştirilen diğer cihazlar.
- Eğlence merkezleri için özel oyun ekipmanları gibi eşyalardır.

Özel olarak malûl ve özürülülerin kullanımına mahsus olan ve eşya ile birlikte getirilen parça, yedek parça ve standart aksesuarlara veya bu eşyanın bakım, kontrol, ayarlama ya da tamiri için gerekli olan aletler de muafiyet kapsamındadır. Söz konusu parça, yedek parça ve aksesuarlar ile sair aletlerin eşyanın ithalinden sonra getirilmesi halinde muafiyetin uygulanması için bunların muafen ithal edilen eşya ile ilgili olduklarının tevsik edilmesi gerekir. Bu eşyaların muafen ithaline ilişkin talepler, doğrudan eşyanın getirildiği Gümrük İdaresine yapılır. Gümrük İdaresi'nce eşyanın Kararname kapsamında ve kararnamede sayılan eşya olması halinde ithaline izin verilir.

3.ÖTV Muafiyetinden Yararlanarak Araç Nasıl Alınır?

ÖTV Kanununun 7 nci maddesinin 2 numaralı bendi ile bu Kanuna ekli (II) sayılı listede yer alan kayıt ve tescile tâbi mallardan;

87.03 (motor silindir hacmi 1.600 cm³'ü aşanlar hariç),
87.04 (motor silindir hacmi 2.800 cm³'ü aşanlar hariç) ve
87.11 G.T.İ.P. numaralarında yer alanların, sakatlık derecesi % 90 veya daha fazla olan malûl ve engelliler tarafından,

87.03 (motor silindir hacmi 1.600 cm³'ü aşanlar hariç), 87.04 (motor silindir hacmi 2.800 cm³'ü aşanlar hariç) ve 87.11 G.T.İ.P. numaralarında yer alanların, bu bendin (a) ve (b) alt bentlerinde belirtilen malûl ve engelliler tarafından ilk iktisabından sonra deprem, heyelan, sel, yangın veya kaza sonucu kullanılamaz hale gelmesi nedeniyle hurdaya çıkarılmasında, bu G.T.İ.P. numaralarında yer alan malları hurdaya çıkaran malûl ve engelliler tarafından, beş yılda bir defaya mahsus olmak üzere ilk iktisabı ÖTV'den istisna edilmiştir. Özel Tüketim Vergisi Kanununda 5228 sayılı Kanun ile yapılan değişiklik sonucu malûl ve engellilere sağlanan ÖTV istisnasının kapsamı genişletilmiş ve engel derecesi % 90 ı aşanların herhangi bir mekanik ilave veya tadilat yapılması şartı olmaksızın yurt içinden veya yurt dışından iktisap ettikleri taşıt araçlarından ÖTV tahsil edilmemesi sağlanmıştır. Engel sebebinin önemi bulunmamaktadır. Görme, işitme, konuşma veya ortopedik olabileceği gibi zihinsel engellilerde yasadan yararlanabilmektedir.

Sakatlık derecesinin %90 ve üzerinde olduğu, "Özürlülere Verilecek Sağlık Raporları Hakkında Yönetmelik" uyarınca Sağlık Bakanlığının belirlediği sağlık kuruluşlarından (tam teşekküllü Devlet Hastanesi) alınacak rapor ile belgelenilmesi şartıyla, yukarıda motor silindir hacmi belirtilmiş olan araçlardan birisinin engelliler tarafından ÖTV ödemenin satın alınması veya ithal edilmesi imkan dâhilindedir. Bu şekilde yurt içinden taşıt aracı iktisap edecek veya ithal edecek olanların motorlu taşıt kullanma ve ehliyet alma imkânları olmadığı için bunlar adına alınan taşıtlar başkaları tarafından kullanılacaktır. Bu kişilerde, Gümrük Ver-

gilerinden Muafiyet ve İstisna Tanınacak Haller Hakkında Karar ve Karayolları Trafik Yönetmeliği'nde tanımlandığı üzere, araç sahibinin üçüncü dereceye kadar kan ve sihri hısımlarından birisi veya noterce düzenlenmiş iş akdine bağlı olarak istihdam edilen bir sürücü olacaktır. Araç ithal etmek için Naklihane ve Bedelsiz İthalat Gümrük İli Müdürlüklerine başvurulması gerekmektedir.

4.Sol Alt Ekstremitede Sakatlığı Bulunanlar ÖTV'den Yararlanırlar mı?

Malül ve Engellilerin Araç Alımında ÖTV İstisnası Uygulamasının Şartları ile İstisnadan Yararlanılan Araçların Satışında Vergi Uygulanması'na yönelik 30.04.2010 tarihli Özel Tüketim Vergisi Sirküleri/12'ye göre, sağlık raporuna göre sadece sol alt ekstremitede sakatlığı bulunan malul ve engellilerin "H" sınıfı sürücü belgesi olması halinde, başkaca özel tertibat yapılmasına gerek olmaksızın otomatik vitesli araçları ilk iktisabında bu istisnadan yararlanmaları mümkün bulunmaktadır. Bu durumda sakatlık derecesi % 90'ın altında olup, sadece sol alt ekstremitede sakatlığı bulunan malul ve engelliler için verilecek (2A) numaralı ÖTV beyannamesine, aracın sakatlığa uygun olarak tadil edildiğine dair teknik belge yerine aracın otomatik vitesli olduğuna dair "uygunluk belgesi" nin aslı veya noter onaylı örneği eklenecektir.

5.Taşıtlarda Katma Değer Vergisi Var mıdır?

3065 Sayılı Katma Değer Vergisi Kanununda, özür dereceleri % 90 ve daha fazla olan malül ve özürülülerin kendi adlarına kayıt ve tescil edilmiş olan taşıtlar yanında özür dereceleri % 90 dan az olan malül ve özürülülerin adlarına kayıt ve tescilli olan ve özürülülük haline uygun özel ter-

batlı veya özel tertibatlı hale getirilmiş taşıtlar için, istisnai bir düzenleme bulunmamaktadır. Malül veya özürülüler tarafından iktisap edilen veya ithal edilen taşıtlar genel KDV oranına tabidir.

6.H Sınıfı Sürücü Belgesi Nedir ve Nasıl Alınır?

Özel tertibatlı olarak imal, tadil ve teçhiz edilmiş motosiklet veya otomobil türünden araçları kullanacak özürülüler H sınıfı ehliyet almak zorundadır. H sınıfı sürücü belgesine ilişkin düzenlemeler Karayolları Trafik Yönetmeliği'nde yer alır. H sınıfı ehliyet almak için, "Özel tertibatlı araç kullanabilir" ibaresi olan sağlık kurulu raporu ile birlikte sürücü kurslarına müracaat edilmelidir. H sınıfı ehliyet kurslarında, kursiyerler trafik ve ilkyardım derslerinden sorumludurlar. Motor dersinden muafırlar. Dört haftalık teorik ders süresi vardır. Geri kalan sürede de direksiyon eğitimi alınır. H sınıfı ehliyeti ömür boyu kullanmak veya belirli aralıklarla güncellemek, alınacak Sağlık Kurulu Raporunda kesinlik kazanır. El veya ayakta ortopedik özürlü olanlar ve işitme özürülüler H sınıfı ehliyeti ömür boyu kullanabilir.

7.Malül ve Özürülülere Ait Taşıtların Trafik İşlemleri Nasıl Yapılmaktadır?

31 Aralık 2004 Tarihli Resmi Gazetede yayımlanan Karayolları Trafik Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik ile Karayolları Trafik Yönetmeliği nin 53 üncü ve 74 üncü maddelerinde değişiklik yapılarak; ithaline izin verilen veya ülkemizde imal edilen malul ve özürülülere ait özel tertibatlı araçlar ile özürlü derecesi % 90 ve üzerinde olan malul ve özürülüler adına Özel Tüketim Vergisinden muaf olarak tescil edilmiş özel tertibatlı olmayan araçlara, kart sistemi getirilmiştir.

Soru - Cevap

Vergi Avantajları

Bu tür araçların trafik kuruluşlarınca tescil işlemlerinin yapılması sırasında;

- Bizzat kullanım amacıyla malul ve özürlü tarafından ithal edilen özel tertibatlı otomobiller ile motosikletlerin tescil belgelerine, “ Araç sahibi tarafından kullanılması zorunlu olup, ilgili gümrük müdürlüğünün izni olmadan devri, satışı, hibesi, intifasının mülkiyeti muhafaza kaydıyla veya sair şekillerde akden devri, tasarruf hakkının vekaletname ile devredilmesi, kiralınması, ödünç verilmesi, özel tertibatının kaldırılması veya değiştirilmesi yasaktır. ” ,
- Malul ve özürlü tarafından ithal edilen özel tertibatlı minibuslerin tescil belgelerine,
- “ Araç sahibinin üçüncü dereceye kadar kan ve sihri hısımlarından bir sürücü veya noterce düzenlenmiş iş akdine bağlı olarak istihdam edilen bir sürücü tarafından kullanılması zorunlu olup, ilgili gümrük müdürlüğünün izni olmadan devri, satışı, hibesi, intifasının mülkiyeti muhafaza kaydıyla veya sair şekillerde akden devri, tasarruf hakkının vekaletname ile devredilmesi, kiralınması ödünç verilmesi, özel tertibatının kaldırılması veya değiştirilmesi yasaktır. ”
- Malul ve özürlü tarafından bizzat kullanılmak amacıyla ülkemizden satın alınarak ilk iktisap edilen özel tertibatlı araçların tescil belgelerine, “ Araç sahibi tarafından kullanılması zorunlu olup, Özel Tüketim Vergisi ödenmeden devri, satışı, hibesi, intifasının mülkiyeti muhafaza kaydıyla veya sair şekillerde akden devri, tasarruf hakkının vekaletname ile devredilmesi, kira-

lanması, ödünç verilmesi, özel tertibatının kaldırılması veya değiştirilmesi yasaktır. ” ikinci el araç olarak satın alınmış ise, “ Araç sahibinden başkasının kullanması yasaktır. ” şeklinde şerh konulacaktır.

- Özel tertibatı olmayıp, özür derecesi % 90 ve üzeri olan malul ve özürlüler tarafından ÖTV’den muaf olarak bizzat ithal edilen ya da ülkemizden satın alınan araçların tescil belgelerine,
- “ Araç sahibi malul ve engelli kişinin kanuni mümessili ile üçüncü dereceye kadar kan ve sihri hısımlarından bir sürücü veya noterce düzenlenmiş iş akdine bağlı olarak istihdam edilen bir sürücü tarafından kullanılması zorunlu olup, Özel Tüketim Vergisi ödenmeden devri, satışı, hibesi, intifasının mülkiyeti muhafaza kaydıyla veya sair şekillerde akden devri, tasarruf hakkının vekaletname ile devredilmesi, kiralanması, ödünç verilmesi yasaktır. ” şeklinde şerh konulacak olup, ayrıca ithal araçların gümrük şahadetnamelerinde, yukarıda belirtilen şerh dışında varsa diğer şerhler de, tescil belgesine işlenecektir.
- Malul ve özürlüler tarafından ithal edilerek getirilen araçların, aynı durumdaki başka bir malul veya özür-lüye devri veya bunların ölümü sonucunda varislerine intikali halinde, bu araçlar gümrük vergisinden muaf olup, devir ve tescil işlemi ilgili gümrük müdürlüğünün iznine bağlıdır. Araç ülkemizden satın alınmış ise ilgili vergi dairesinin izninin alınması gereklidir. Malul ve özürlülere ait özel tertibatlı araçların her ne sebeple olursa olsun, anılan Yönetmelikle belirlenmiş olan kişiler dışında başkaları tarafından kullanıldığıının tespiti

Soru - Cevap

Vergi Avantajları

halinde aracın trafikten alı konulması yanında bu hususta düzenlenecek tutanak da işlem yapılmak üzere ilgili gümrük ve maliye birimlerine intikal ettirilecektir.

Ulaşılabilirlik

SOSYAL HİZMETLER DAİRESİ BAŞKANLIĞI

Ulaşılabilirlik

Ulaşılabilirlik, yaşamın tüm alanlarındaki hak ve hizmetlere ulaşabilmek ve bunlardan yararlanabilmek anlamına gelmektedir.

Herkes yaşam içinde bağımsız olarak hareket edebilme hakkına sahiptir. Bu, toplumsal yaşam içindeki olanak ve hizmetlere ulaşabilmek için en önemli koşullardan biridir.

Özürllüer Kanunu'na göre;

Kamu kurum ve kuruluşlarına ait mevcut resmi yapılar, mevcut tüm yol, kaldırım, yaya geçidi, açık ve yeşil alanlar, spor alanları ve benzeri sosyal ve kültürel alt yapı ile gerçek ve tüzel kişiler tarafından yapılmış ve umuma açık hizmet veren her türlü yapılar 2012 yılına kadar özürllüelerin erişebilirliğine uygun duruma getirilmesi öngörölmüşken; 4/7/2012 tarihli ve 6353 sayılı Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanununun 34 üncü maddesiyle, 5378 sayılı Özürllüer Kanununun geçici 2 nci ve 3 üncü maddelerinde yer alan “yedi yıl” ibareleri “sekiz yıl” şeklinde değiştirilerek süre 1 yıl uzatılmıştır.

6353 sayılı Kanununun 34 üncü maddesiyle, 5378 sayılı Özürllüer Kanununda yapılan değişiklikle ayrıca, 5378 sayılı Kanununun geçici 2 ve 3 üncü maddelerinde belirtilen erişilebilirlik standartlarının uygulanmasının izlenmesi ve denetiminin her ilde Aile ve Sosyal Politikalar, İçişleri, Çevre ve Şehircilik, Ulaştırma, Denizcilik ve Haberleşme Bakanlıkları ile özürllüer ile ilgili konfederasyonların temsilcilerinden oluşan komisyon tarafından yapılacağı hükme bağlanmıştır.

Büyükşehir Belediyeleri ve belediyeler,şehir içinde ken-

Ulaşılabilirlik

dilerince sunulan ya da denetimlerinde olan toplu taşıma hizmetlerinin özürhüleri erişebilirliğine uygun olması için gereken tedbirleri alır. Mevcut özel ve kamu toplu taşıma araçları, 2012 yılına kadar özürhüleri için erişilebilir duruma getirilir.

Buna göre belediyeler ve valilikler, ruhsat verdikleri konut amaçlı apartman ve umumi binaların özürhüleri kullanımına uygunluğunu gözetmek zorundadır.

Ayrıca, yerel yönetimler ve valilikler, sorumlu oldukları alanları (yol, kaldırım, yaya geçidi vb.) özürhüleri kullanımına uygun özelliklerde yapmak/ yaptırmak zorundadır. Yerel yönetimler kendilerinin sunduğu ya da denetimlerinde bulunun toplu taşıma araçlarını özürhüleri inip binmesine uygun hale getirmek durumundadır.

634 Kat Mülkiyeti Kanunu' na göre;

22.04.2006 tarihli ve 26147 Sayılı Resmi Gazete' de yayımlanan yapılar da özürhüleri kullanımına yönelik Proje Tadili Komisyonları Teşkilî, Çalışma Usul ve Esasları Hakkında Yönetmelik uyarınca; ana gayrimenkuldeki özürhüleri kullandığı ortak yerler ile bağımsız bölümlerinde özürhüleri ulaşım ve kullanımına uygun olmayan yerlerin uygun şekilde getirilmesi sağlanmıştır.

Bilgiye Erişebilirlik

Kamu web sitelerine özürhüleri erişebilirliği için Özürhüleri İdaresi Başkanlığı tarafından “e-erişebilirlik kılavuzu” hazırlanmıştır. Kamudaki tüm kurum ve kuruluşların web sitelerinin özürhüleri tarafından erişilebilir hale getirilmesi gerekmektedir.

Ulaşılabilirlik

E- erişebilirlik kılavuzu

www.aile.gov.tr

www.ozurluveyasli.gov.tr

adreslerinde yayınlanmaktadır.

Kamu Kurumları İnternet Siteleri Standartları ve Önerileri
Rehberi

<http://www.kakis.gov.tr/rehberi>
adresinden ulaşılabilir.

1.Fiziksel Çevrenin Özürlülerin Ulaşılabilirliğine Uygun Düzenlenmesi Nasıl Sağlanacak?

Kentsel yaşamın özürllümler ulaşılabilirliğine uygun olarak düzenlenmesi amacıyla şu yasal düzenlemeler yapılmıştır: 572 sayılı Kanun Hükmünde Kararname ve ardından İmar Mevzuatında yapılan düzenlemelerle yapıllı çevrenin özürllümler için ulaşılabilir kılınması amaçlanmıştır. 6 Haziran 1997 tarihli 572 sayılı Kanun Hükmünde Kararname-nin 1. maddesiyle, 3194 Sayılı İmar Yasası'na bir madde eklenmiş ve "Fiziksel çevrenin özürllümler için ulaşılabilir ve yaşanabilir kılınması için, imar planları ile kentsel, sosyal, teknik altyapı alanlarında ve yapılarda Türk Standartları Enstitüsü'nün ilgili standartlarına uyulması zorunludur" hükmü getirilmiştir. Buna göre hazırlanan İmar Yönetmeliklerinde de; açık alanlarda (yol, otopark, park, yaya bölge-si, meydan ve kaldırımlarda) ve umumi yapılarda (okul, hastane, alışveriş merkezi, sinema, vb.) ulaşılabilirliğinin sağlanması için TSE standartlarına uygun düzenleme yapılması hükümleri yer almaktadır.

Ayrıca; 5378 sayılı Özürlümler Yasasında; aşağıdaki maddeler kentsel yaşamın özürllümler ulaşılabilirliğine uygun düzenlenmesi amaçlıdır.

Söz konusu yasanın ilgili maddeleri şunlardır:

"Geçici Madde 2.- Kamu kurum ve kuruluşlarına ait mevcut resmi yapılar, mevcut tüm yol, kaldırım, yaya geçidi, açık ve yeşil alanlar, spor alanları ve benzeri sosyal ve kültürel alt yapı alanları ile gerçek ve tüzel kişiler tarafından yapılmış ve umuma açık hizmet veren her türlü yapılar bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren yedi

yıl içinde özürllülerin erişebilirliğine uygun duruma getirilir. 5378 sayılı Kanunun geçici 2 ve 3 üncü maddeleriyle getirilen yükümlülükler ilgili kurumlar tarafından farklı düzeylerde yerine getirilmiştir.

4/7/2012 tarihli ve 6353 sayılı Bazı Kanun ve Kanun Hükümünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanununun 34 üncü maddesiyle, 5378 sayılı Özürllüler Kanununun geçici 2 nci ve 3 üncü maddelerinde yer alan “yedi yıl” ibareleri “sekiz yıl” şeklinde değiştirilerek ulaşılabilirliği ilişkin yükümlülüklerin yerine getirilmesi için öngörülen süre 1 yıl uzatılmıştır.

Geçici Madde 3.- Büyükşehir belediyeleri ve belediyeler, şehir içinde kendilerince sunulan ya da denetimlerinde olan toplu taşıma hizmetlerinin özürllülerin erişilebilirliğine uygun olması için gereken tedbirleri alır. Mevcut özel ve kamu toplu taşıma araçları, bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren yedi yıl içinde özürllüler için erişilebilir duruma getirilir.”

Öte yandan, 2006/18 sayılı Başbakanlık Genelgesi'nde de mevcut resmi yapıların ve umuma açık her türlü yapının özürllülerin erişilebilirliğine uygun duruma getirilmesi için kamu kuruluşları ve yerel yönetimlerce eylem planları hazırlanması, bu düzenlemelerin TSE standartlarına uygun olmasına dikkat edilmesi istenmektedir.

2.Özürllüler İçin Ayrılmış Park Yerlerinin İşgalini Önlemeye Yönelik Bir Düzenleme Var mıdır?

5378 Sayılı Özürllüler Kanunu'nun 31'inci maddesi buna ilişkin düzenlemeyi içerir.

Madde 31.- 13.10.1983 tarihli ve 2918 sayılı Karayolları Trafik Kanununun 61 inci maddesinin birinci fıkrasına (n)

bendinden sonra gelmek üzere aşağıdaki bent ve ikinci fıkrasına aşağıdaki cümle eklenmiştir.

- Özürlülerin araçları için ayrılmış park yerlerinde,
- Bendinin ihlâli hâlinde para cezası iki kat artırılır.

3.Oturulan Konutta Özüre Uygun Düzenlemeler Yaptırılabilir mi?

Kat mülkiyeti yasasına tabi olan apartman, site vb. konutlarda yaşayan kişiler getirilen yasal düzenleme ile özüre uygun düzenleme yaptırma olanağına sahip olmuşlardır. 5378 sayılı Yasanın 19. maddesinde;

“Madde 19- 23.6.1965 tarihli ve 634 sayılı Kat Mülkiyeti Kanununun 42 nci maddesinin birinci fıkrasından sonra gelmek üzere aşağıdaki fıkra eklenmiştir. Özürlülerin yaşamı için zorunluluk göstermesi hâlinde, proje tadili kat maliklerinin en geç üç ay içerisinde yapacağı toplantıda görüşülerek sayı ve arsa payı çoğunluğu ile karara bağlanır. Toplantının bu süre içerisinde yapılamaması veya tadilat talebinin çoğunlukla kabul edilmemesi durumunda; ilgili kat malikinin talebi üzerine bina güvenliğinin tehlikeye sokulmadığını bildirir komisyon raporuna istinaden ilgili mercilerden alınacak tasdikli proje değişikliği veya krokiye göre inşaat, onarım ve tesis yapılır. İlgili merciler, tasdikli proje değişikliği veya kroki taleplerini en geç altı ay içinde sonuçlandırır. Komisyonun teşkili, çalışma usûlü ile özür-lünün kullanımından sonraki süreç ile ilgili usûl ve esaslar Bayındırlık ve İskan Bakanlığı ile Özürlüler İdaresi Başkanlığı tarafından müştereken hazırlanacak yönetmelikle belirlenir.” hükmü eklenmiştir.

Sağlık ve Koruyucu Hizmetler

Özürllüler Kanununa göre;

Yeni doğan, erken çocukluk ve çocukluğun her dönemi fiziksel, işitsel, duyuşsal, sosyal, ruhsal ve zihinsel gelişimlerinin izlenmesi, genetik geçişli ve özürllülüğe neden olabilecek hastalıkların erken teşhis edilmesinin sağlanması, özürllülüğün önlenmesi, var olan özürün şiddetinin olabilecek en düşük seviyeye çekilmesi ve ilerlemesinin durdurulmasına ilişkin çalışmalar Sağlık Bakanlığınca yapılır. Bu düzenlemeyle; bütün kalıtsal kan hastalıkları ve özürllülüğe yol açan diğer kalıtsal hastalıklarla koruyucu sağlık hizmetleri kapsamında mücadele edileceği hüküm altına alınmış, böylece bu hastalıkların tespiti için yapılacak testlerin ücretsiz olması temin edilmiştir.

İşitme cihazı ve ortez-protez yapan ve uygulayan merkezler mesleki yeterliliği olan kişiler tarafından belirlenen standartlara uygun olarak Sağlık Bakanlığı denetiminde açılacaktır.

Özürllülüğün önlenmesine ilişkin genel çalışmalar Sağlık Bakanlığınca yürütölmektedir.

Özürllülerin Sağlık Giderlerinin Karşılanması

Sosyal güvencesi olan güvencesi olan özürllülerin tedavi, muayene, ilaç, tetkik ve ortez-protez ihtiyaçları bağılı oldukları sosyal güvenlik kuruluşu tarafından katkı payı alınarak karşılanmaktadır.

Herhangi bir sosyal güvenlik kuruluşunun güvencesi altında olmayan ve yeterli ödeme gücü bulunmayan özürllüler yeşil kart uygulamasından faydalanmaktadır. Bu kapsamda tedavi, muayene, ilaç, tetkik, diş tedavisi ve ortez-protez ihtiyaçları temin edilmektedir.

Sağlık ve Koruyucu Hizmetler

Yeşil Kart ve Genel Sağlık Sigortası

Hiçbir sosyal güvencesi olmayan bireylerin teşhis, tedavi, ilaç, diş tedavisi, ortez, protez ve gözlük ihtiyaçları yeşil kart verilerek karşılanmaktadır. Yeşil Kart almak isteyenlerin il merkezinde İl Sağlık Müdürlüğü' ne, ilçelerde ise kaymakamlıklara başvurması gerekmektedir. Genel Sağlık sigortası uygulamaya başlamasıyla yeşil kart almaya hak kazanmış olanlar genel sağlık sigortası kapsamında bu hizmetlerden yararlanmaya devam edecekler ve primleri belirlenen koşullarda devlet tarafından karşılanacaktır.

Bakım

Özürli kişilerin yaşamlarını öncelikle buldukları ortamda sağlık, huzur ve güven içinde sürdürmesi, toplum içinde kendi kendilerini idare edebilecek ve üretken hale gelebilecek şekilde bakım ve rehabilitasyonlarının yapılması, bunlardan ihtiyacı olanların geçici veya sürekli bakım altına alınması veya bunlara evde bakım hizmeti sunulması esastır.

Bakım hizmetlerinin sunumunda kişinin biyolojik, fiziksel, psikolojik ve sosyal ihtiyaçları da dikkate alınır.

Bakım hizmetleri, evde bakım veya kurum bakımı modelleriyle sunulabilir. Öncelikle kişinin sosyal ve fiziksel çevresinden ayrılmaksızın hizmetin sunulması esas alınır.

Ekonomik yoksunluk içinde bulunan bakıma muhtaç özür- lülere evlerinde veya kurumda bakım hizmeti verilmektedir. Bakıma muhtaç özür- lünün aile içerisinde bakımının mümkün olmaması halinde kurumda bakım hizmeti, Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı' na bağlı kuruluşlar, özel bakım merkezleri ve resmi kurum ve kuruluşlar aracılığıy-

Sağlık ve Koruyucu Hizmetler

la verilmektedir.

Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı tarafından ödenen bakım ücretinden yararlanabilmek için;

İlginin %50 ve üzerinde özür derecesi olup, raporunda ağır özürlü ibaresi bulunması,

Durumu günlük hayatın alışılmış, tekrar eden gereklerini önemli ölçüde yerine getirememesi nedeniyle hayatını başkasının yardımı ve bakımı olmadan devam ettiremeyecek derecede düşük olarak değerlendirilmesi,

Her ne ad altında olursa olsun her türlü gelirleri toplamı esas alınmak suretiyle, kendilerine ait veya bakmakla yükümlü olduğu birey sayısına göre kendilerine düşen ortalama aylık geliri bir aylık net asgari ücret tutarının 2/3'ünden daha az olması gerekmektedir.

Gerekli Belgeler

- T.C Kimlik Numarası Beyanı,
- Özürlü Sağlık Kurulu Raporu,
- 2 Adet Vesikalık Fotoğraf,
- Varsa öğrenim durumunu gösterir belge veya sureti,
- Özürlünün vasisi var ise, vesayete ve vasi atanmasına ilişkin mahkeme kararı,
- Anne babanın boşanmış olması halinde, boşanmaya ilişkin mahkeme kararı,
- Yatılı ve sürekli bakımı için resmi veya özel bakım merkezine yerleştirilecek olan; 18 yaşını tamamlamamış bakıma muhtaç özürlü için ilgili mahkemelerden alınacak, koruma altına alınması ve bir bakım merkezine yerleştirilmesi kararı ile velayet altında değil ise vesayet altına alınması ve vasi atanması kararı ile; 18

Sağlık ve Koruyucu Hizmetler

yaşını tamamlamış olup akıl hastalığı veya akıl zayıflığı sebebiyle işlerini görememesi veya korunması ve bakımı için kendisine sürekli yardım gerekmesi ya da başkalarının güvenliğini tehlikeye sokması nedeniyle kısıtlanması gerekli bakıma muhtaç özürlü için ilgili mahkemelerden alınacak, kısıtlanması ve bir bakım merkezine yerleştirilmesi kararı ile velayet altında değil ise vesayet altına alınması ve vasi atanması kararı,

- Bakmakla yükümlü olunan bireyler kapsamındaki kişilerin gelir ve mal durumuna ilişkin yazılı beyanı ve taahhüdü ile beyanın içeriğine dair belgeler,
- Terk edilmiş ve kimsesiz bakıma muhtaç özürülerin gerekli belgeleri tamamlamaması durumunda, İl Müdürlüğünce belgelerin tamamlanması için yardım sağlanır.

Bakım Ücreti

Yatılı bakım merkezlerinden, günde 24 saat süreyle bakım hizmeti alan bakıma muhtaç özürüler için iki aylık net asgari ücret tutarında,

Gündüzlü bakım merkezlerinden, günde 8 saat süreyle tam gün hizmet alan bakıma muhtaç özürüler için bir aylık asgari ücret tutarında,

Akrabaları tarafından günde 24 saat süreyle bakılan bakıma muhtaç özürüler için bir aylık net asgari ücret tutarında ödeme yapılır.

Evde Bakım

Akraba veya Ebeveyn Tarafından Bakım

Özürüsüne kendi bakmak isteyen aile üyelerine veya akrabalarına bir aylık net asgari ücret tutarında ödeme ya-

Sağlık ve Koruyucu Hizmetler

pılır.

Özel bakım merkezlerinden gönderilecek sertifikalı bakıcı personel tarafından bakım hizmeti verilir.

Kurum Bakımı

Bakıma muhtaç özürünün aile yanında bakımının mümkün olmaması halinde kurumda bakım hizmeti verilir. Bakım Hizmetleri, bu alanda yetişmiş uzman personel tarafından programlı şekilde kişisel bakım, psiko-sosyal destek ve rehabilitasyon hizmetlerini aldığı bakım türüdür.

Evde Bakım Yardımı ve Özel Bakım Merkezleri İçin Gerekli Belgeler:

Bakıma muhtaç özürünün başvurusunda, bakıma muhtaç özüründen, ailesinden veya yasal temsilcisinden aşağıdaki belgeler istenir.

- T.C Kimlik Numarası
- Özürlü Sağlık Kurulu Raporu
- 2 Adet vesikalık fotoğraf
- Varsa öğrenim durumunu gösterir belge veya sureti,
- Yatılı ve sürekli bakımı için resmi veya özel bakım merkezine yerleştirilecek olan; 18 yaşını tamamlamamış bakıma muhtaç özürlü için ilgili mahkemelerden alınarak, koruma altına alınması ve bir bakım merkezine yerleştirilmesi kararı ile velayet altında değil ise vesayet altına alınması ve vasi atanması kararı; 18 yaşını tamamlamış olup akıl hastalığı veya akıl zayıflığı sebebiyle işlerini görememesi veya korunması ve bakımı için kendisine sürekli yardım gerekmesi ya da başkalarının güvenliğini tehlikeye sokması nedenleriyle-

Sağlık ve Koruyucu Hizmetler

le kısıtlanması gerekli bakıma muhtaç özürlü için ilgili mahkemelerden alınacak, kısıtlanması ve bir bakım merkezine yerleştirilmesi kararı ile velayet altında değil ise vesayet altına alınması ve vasi atanması kararı,

- Bakmakla yükümlü olunan bireyler kapsamındaki kişilerin gelir ve mal durumuna ilişkin yazılı beyanı ve taahhüdü ile beyanın içeriğine dair belgeler,
- Anne-babanın boşanmış olması halinde, boşanmaya ilişkin mahkeme kararı,

Soru - Cevap Sağlık ve Koruyucu Hizmetler

1.Sosyal Güvencesi Olmayanlar Ortopedik ve Diğer Yardımcı Araç ve Gereçleri Nasıl Alabilir?

İliniz veya İlçenizin Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakıflarına müracaat ederek talepte bulunabilirsiniz. Ayrıca; Kızılay ve diğer sosyal yardım amaçlı dernek, vakıf, federasyon, konfederasyonlardan bu konuda yardım alabilirsiniz. Ayrıca belediyeler tarafından da çeşitli yardımlar yapılmaktadır.

2.Hasta Alt Bezinin Bedeli Ödeniyor mu?

Hastalığı nedeniyle “mesane veya rektum” kontrolü olmadığı için (çocuklar için en az iki yaşını tamamlamış olmak kaydı ile) ve hasta altı bezi kullanması gerektiğinin belirtildiği uzman hekim raporuna dayanılarak reçete düzenlenmesi halinde ihtiyaca binaen kullanılması öngörülen hasta alt bezine ait fatura bedelleri birer aylık devreler halinde Sosyal Güvenlik Kurumunca ödenir.

Özürülüler Kanunu ile;
2022 sayılı 65 Yaşını Doldurmuş Muhtaç, Güçsüz ve Kimsesiz Türk Vatandaşlarına Aylık Bağlanması Hakkında Kanuna göre ödenen aylıklar %200 ila %300 oranında artırılmış, ayrıca ilk defa 18 yaşın altındaki özürülülere de aylık bağlanması sağlanmıştır.

Özürülü Aylığı

Toplumda genellikle 'özürülü aylığı' olarak bilinen ve Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı Sosyal Yardımlar Genel Müdürlüğü tarafından 2022 sayılı Kanun' a göre ödenen aylıktır.

Özürülü Aylığından Yararlanma Koşulları

- Yetkili hastaneden alınmış sağlık kurulu raporuna göre 'özürülü' (özür oranı %40- %69) ve 'başkasının yardımı olmaksızın hayatını devam ettiremeyecek derecede özürülü' (özür oranı %70 ve üzeri) olan,
- Kanunen bakmakla yükümlü kimsesi bulunmayan,
- Sosyal güvenlik kurumlarından her ne ad altında olursa olsun bir gelir veya aylık hakkından yararlanmayan,
- Nafaka bağlanmamış veya bağlanması mümkün olmayan,
- Mahkeme kararıyla veya doğrudan bir mevzuat gereği bağlanmış herhangi devamlı bir gelire sahip bulunmayan,

Ayrıca yukarıdaki koşullara sahip olup kanunen bakmakla yükümlü olunan 18 yaşını tamamlamamış özürülü yakını bulunanlar, bakımının fiilen gerçekleşmesi ve aylık ortalama gelirinin kanunla belirlenen muhtaçlık sınırının altında olması kaydıyla bu aylıktan faydalanabilirler.

Sosyal Yardım

Herhangi bir sosyal güvenlik kurumundan, yetim aylığı almakta olan özürlü çocukların aylık veya gelirleri, alacağı özürlü aylığından az ise aradaki fark, İlgili Sosyal Güvenlik Kurumu tarafından karşılanacaktır.

Muhtaç Aylığı

Vakıflar Yönetmeliği hükümlerine göre, 18 yaşından büyük özürlülere ve 18 yaşından küçük özürlü çocuğu bulunan anne babalara ve ayrıca, annesi veya babası olmayan 18 yaşından gün almamış yetim çocuklara aylık bağlanmaktadır.

Muhtaç Aylığından Yararlanma Koşulları

- %40 ve üzeri engelli olmak,
- Sosyal güvencesi olmamak,
- Herhangi bir gelir veya aylığı bulunmamak,
- Mahkeme kararı veya kanunla bakım altına alınmamış olmak,
- Gelir getirici taşınır ve taşınmaz malı mevcut olmamak,
- Veya olup da bunlardan elde edeceği aylık ortalama gelirinin bu yönetmelikle belirlenen muhtaç aylığı miktarını geçmemesi halinde muhtaç aylığı bağlanır.

Gerekli Belgeler:

- Muhtaç aylığı başvuru formu
- Özür oranını belirten Sağlık Kurulu Raporu

Başvuru İçin;

Vakıflar Müdürlüğü

Web Adresi: www.vgm.gov.tr

1.Özürlü Aylığı Nedir?

Toplumda genellikle “özürlü aylığı” olarak bilinen ve Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı Sosyal Yardımlar Genel Müdürlüğü tarafından 2022 sayılı “65 Yaşını Doldurmuş Muhtaç, Güçsüz ve Kimsesiz Türk Vatandaşlarına Aylık Bağlanması Hakkında Kanununun” ilgili maddelerince bağlanan aylıktır. Ekonomik yoksunluk içinde bulunan; 18 yaşından büyük özürlü bireyler ve kanunen bakmakla yükümlü olduğu 18 yaşını tamamlamamış özürlü yakını bulunan Türk Vatandaşlarına aylık bağlanmaktadır. Üç aylık olarak ödenen bir aylıktır. Özür oranına göre aylığın miktarı değişmektedir.

2.Özürlü Aylığını Kimler Alabilir?

- Yetkili hastaneden alınmış özürlü sağlık kurulu raporuna göre “özürlü”(özür oranı %40-%69) ve başkasının yardımı olmaksızın hayatını devam ettiremeyecek derecede özürlü (özür oranı%70 ve üzeri) olan,
- Kanunen bakmakla yükümlü kimsesi bulunmayan,
- Sosyal güvenlik kurumlarından her ne ad altında olursa olsun bir gelir veya aylık hakkından yararlanmayan,
- Nafaka bağlanmamış veya bağlanması mümkün olmayan,
- .Mahkeme kararıyla veya doğrudan bir mevzuat gereği bağlanmış herhangi devamlı bir gelire sahip bulunmayan,
- Her türlü gelirleri toplamının aylık ortalaması, kanunla belirlenen muhtaçlık sınırının altında olan kişiler ile;

Yukarıdaki koşullara sahip olup kanunen bakmakla yükümlü olunan 18 yaşını tamamlamamış özürlü yakını bu-

lunanlar, bakımının fiilen gerçekleşmesi ve aylık ortalama gelirin kanunla belirlenen muhtaçlık sınırının altında olması kaydıyla bu aylıktan faydalanabilir. Sosyal güvenlik kurumundan, yetim aylığı almakta olan özürlü bireylerin aylık veya gelirleri, alacağı özürlü aylığından az ise arasındaki fark ilgili sosyal güvenlik kurumu tarafından karşılanacaktır.

3.Aylık Bağlanması İçin Gerekli İşlem ve Belgeler Nelerdir?

Bu formlar için ilgililerden herhangi bir ücret talep edilemez. Yerleşim yeri ve diğer adres bildirim formu ilgililerden talep edilmez, ilgili Kurumca temin edilir. Başvuru formunda yer alan aylık istek dilekçesi ile mal bildirim belgesi aylık talebinde bulunanın kendisi veya gerekli hallerde kanuni temsilcileri tarafından doldurulup imzalanır.

- Aylık bağlanması için gerekli belgelerden Kuruma, mahalli maliye teşkilatları tarafından belirtilen belgeler gönderilir. Diğer belgeler mahalli maliye teşkilatlarında muhafaza edilir. Muhtaç olmadığına karar verilenler ile vücut fonksiyon kaybı oranı % 40'ın altında olanların belgeleri Kuruma gönderilmez. Bu durumda başvuru sahiplerine mahalli maliye teşkilatlarınca gerekçesi de belirtilmek suretiyle yazılı olarak bilgi verilir.
- “Özürlü sağlık kurulu raporunun” aslı, ilgili hastane başhekimliği tarafından mühürle onaylanmış örneği veya Kurumca kabul edilmiş elektronik ortamda temin edilen örnekleri kabul edilir. Ayrıca, “özürlü sağlık kurulu raporunun” aslının getirilmesi halinde, belgenin fotokopisi, aslına uygunluğu kontrol edildikten sonra mahalli maliye teşkilatlarında birim amiri, Kurumda ise

Soru - Cevap

Sosyal Yardım

görevlendirilecek personel tarafından isim ve unvan yazılmak suretiyle tasdik edilerek kabul edilir.

4.Muhtaç Aylığı Nedir?

Vakıflar Genel Müdürlüğü tarafından ödenen ayıktır. Vakıflar Yönetmeliğinin hükümlerine göre, 18 yaşından büyük özürlü bireylere ve 18 yaşından küçük özürlü çocuğu bulunan ana babalara ve ayrıca, annesi veya babası olmayan 18 yaşından gün alamamış yetim çocuklara aylık bağlanmaktadır.

5.Muhtaç Aylığını Kimler Alabilir?

- % 40 ve üzeri özürlü olan muhtaçlara,
- Sosyal güvencesi olmaması,
- Herhangi bir gelir veya aylığı bulunmaması,
- Mahkeme kararı veya kanunla bakım altına alınmamış olması,
- Gelir getirici taşınır ve taşınmaz malı mevcut olmaması veya olup da bunlardan elde edeceği aylık ortalama gelirinin bu yönetmelikle belirlenen muhtaç aylığı miktarını geçmemesi,

halinde muhtaç aylığı bağlanır.

6.Muhtaç Aylığı İçin Gerekli Belgeler Nelerdir?

- Muhtaç aylığı başvuru formu
- Özürlü için sağlık kurulu raporu

www.vgm.gov.tr

7.Muhtaç Aylığı İçin Nereye Başvurulur?

Özürlü bireyler başvuru formunu doldurup imzaladıktan sonra özrünü ve özür oranını belirten “özürlü sağlık kurulu raporunu” ekleyip, ikamet ettiği ilin bağlı olduğu Vakıflar Bölge Müdürlüğüne şahsen, posta yoluyla veya Vakıflar Genel Müdürlüğü'nün internet sitesi üzerinden başvuru ya-

pabilirler.

Özürlü bireylerin muhtaç aylığı ile ilgili konular için aşağıdaki adresten ayrıntılı bilgi alınabilir.

Vakıflar Müdürlüğü

Web adresi :www.vgm.gov.tr

8.Sosyal Güvencesi Olan Özürlü Bireylerin Sağlık Giderleri Nasıl Karşılanmaktadır?

Sosyal güvencesi olan özürlü bireylerin tedavi, muayene, ilaç, tetkik ve ortez-protez ihtiyaçları bağlı oldukları sosyal güvenlik kuruluşu tarafından katkı payı alınarak karşılanmaktadır.

9.Tedavi Giderleri Kendi İmkânları İle Karşılایamayan Ve Sosyal Güvenlik Kapsamında Bulunmayan Özürlü Bireylerin Tedavi Giderleri Nasıl Karşılanmaktadır?

Herhangi bir sosyal güvenlik kuruluşunun güvencesi altında olmayan ve yeterli ödeme gücü bulunmayan özürlü bireyler yeşil kart uygulamasından faydalanmaktadır. Bu kapsamda tedavi, muayene, ilaç, tetkik, diş tedavisi ve ortez-protez ihtiyaçları temin edilmektedir.

SOSYAL HİZMETLER DAİRESİ BAŞKANLIĞI

Eğitim

Eğitim

Özürülüler Kanunu' na göre;

Hiçbir gerekçeyle özürülülerin eğitim alması engellenemez. Özürülü çocuklara, gençlere ve yetişkinlere, özel durumları ve farklılıkları dikkate alınarak, bütünleştirilmiş ortamlarda ve özürülü olmayanlarla eşit eğitim imkanı sağlanır.

Özel eğitime ihtiyacı olan bireylerin zorunlu öğrenim çağı okul öncesi dönemi de içine alan 3-14 yaş olarak belirlenmiştir. Ülkemizde özürülülere yönelik eğitim hizmetlerinden Milli Eğitim Bakanlığı sorumludur. Özürülülere yönelik erken eğitim (0-6 yaş)' den başlayarak eğitim ve öğretim hizmetlerinde Milli Eğitim Bakanlığı yanı sıra üniversitelerin ilgili bölümlerinden (Ankara Ü. Eğitim Bilimleri Fakültesi Özel Eğitim Bölümü, Gazi Üniversitesi Eğitim Fakültesi Özel Eğitim Bölümü, Hacettepe Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Çocuk Gelişimi Bölümü vb.) bilgi ve yönlendirme hizmeti alınabilir.

İşitme özürülülerin eğitim ve iletişimlerinin sağlanması amacıyla Türk Dil Kurumu Başkanlığı tarafından Türk işaret dili sistemi oluşturulur.

Özürülülerin, her türlü eğitim ve kültürel ihtiyaçlarını karşılamak üzere kabartma, sesli, elektronik kitap; alt yazılı film ve benzeri materyal üretilmesi sağlanır.

Özürülülerin eğitsel değerlendirme ve tanılması İl Milli Eğitim Müdürlükleri Rehberlik Araştırma Merkezlerinde uzman kişilerden oluşan ve özürülü ailesinin yer aldığı özel eğitim değerlendirme kurulu tarafından yapılır ve eğitim planlaması geliştirilir. Bu planlama her yıl yeniden değerlendirilerek gelişmeler doğrultusunda gözden geçirilir.

Çıracılık eğitimi almak isteyen özürülülerin ilgi, istek, yetenek ve becerileri doğrultusunda ve sağlık kurulu raporunu da

Eğitim

dikkate almak suretiyle hangi meslek dalında eğitim alacaklarına özel eğitim değerlendirme kurulu karar verir.

Özel Eğitim Hizmetlerinden Yararlanma Koşulları:

Özel Eğitim Hizmetlerinden yararlanmak için ikamet ettiğiniz ilçede bulunan Rehberlik Araştırma Merkezlerine eğitimsel değerlendirme ve tanılama için şu belgelerle müracaat edilmelidir.

- Özürlünün velisinin ya da okul/ kurum yönetiminin yazılı başvurusu,
- Okula/ kuruma kayıtlı öğrenciler için bireysel gelişim raporu,
- Herhangi bir okula/kuruma kayıtlı olmayan bireyler için başvurduğu RAM' in sorumluluk bölgesi içinde ikamet ettiğini gösteren belge,
- Gerektiğinde tıbbi tanılaması ile ilgili özürölüler için verilecek sağlık kurulu raporu,

Rehberlik ve Araştırma Merkezlerinin adres ve iletişim bilgilerini aşağıdaki linkten temin edebilirsiniz.

<http://www.orgm.meb.gov.tr>

Özel Özel Eğitim Ücretlerinin Ödenmesi:

Özel eğitime ihtiyacı olduğu " Özel Eğitim Değerlendirme Kurulu" tarafından tespit edilen tüm özürölü bireylerin yararlandığı özel özel eğitim hizmetlerine ilişkin ödemenin Bütçe Uygulama Talimatı ile belirlenen kısmı Milli Eğitim Bakanlığı tarafından karşılanmaktadır.

Eğitim

Özel Eğitime Gereklinim Duyan Öğrencilerin Okullara Ulaşımı:

Özel eğitime gereksinimi olan ve resmi özel eğitim okullarında eğitim gören öğrencilerin okullara ulaşmaları 'Engelli öğrencilerin okullara erişiminin ücretsiz sağlanması' projesi çerçevesinde ücretsiz olarak sağlanmaktadır.

Öğrencilerin Okullara Yerleştirilmesinde İzlenen Yol:

Özürlülere verilecek sağlık kurulu raporu alındıktan sonra hiçbir okula kayıtlı değilse eğitsel tanılama ve okula yerleştirme için öğrenci velisi tarafından çocuğun bulunduğu ilçenin Rehberlik ve Araştırma Merkezine ;

- Özürlü Sağlık Kurulu Raporu,
- Özürlünün kimlik fotokopisi,
- Veli dilekçesi,
- İş okullarına gidecek çocuklar için ilköğretim diploması,
- Özürlünün 3 adet vesikalık fotoğrafı ile başvuru yapılmalıdır.

Ortaöğretim Kurumlarına Geçiş Sistemi Seviye Belirleme Sınavı' nda (SBS) Özürlü Öğrenciler İçin Uygulanan Kolaylıklar:

Orta öğretim Kurumlarına Geçiş Sistemi Seviye Belirleme Sınavı'nda (SBS); Özürlü öğrenciler tek kişilik salonlarda sınava alınmakta, ihtiyaçlarına göre 30 dakikalık ek süre, seslendirilmiş soru kitapçığı, uygun fiziksel ortam, okuyucu, kodlayıcı veya öğretmen eşliğinde sınava alınma gibi destekler sağlanmaktadır. Ayrıca, belgelendirilmesi kaydıyla yatarak tedavi görenler tedavi gördükleri tedavi

Eğitim

kurumlarında, evde eğitim hizmeti alanlar ev ortamında sınava girebilmektedir. Parasız Yatılı Bursluk Sınavı'nda da (PYBS), özürlü öğrenciler için benzer düzenlemeler yapılmaktadır. Sınava girecek özürlü öğrencilerin, sınavlarda durumlarına uygun hizmet alabilmeleri amacıyla özürlü sağlık kurulu raporu veya özürlü kimlik kartı veya özürlü bilgisinin işlendiği nüfus cüzdanı ile okul müdürlüğünün bulunduğu yerdeki Rehberlik ve Araştırma Merkezi Müdürlüğüne başvurması gerekmektedir.

(http://oges.meb.gov.tr/docs/ozurlu_ogrencilere_verilecek_hizmetler.pdf)

Üniversite Sınavına Giren Özürlü Öğrenciler İçin Uygulanan Kolaylıklar:

Özürlü Kanunu'na göre;

Özürlü üniversite öğrencilerinin öğrenim hayatlarını kolaylaştırabilmek için Yüksek öğretim Kurulu bünyesinde araç-gereç temini, özel ders materyallerinin hazırlanması, özürlülere uygun eğitim, araştırma ve barındırma ortamlarının hazırlanmasının temini gibi konularda çalışma yapmak üzere Özürlüler Danışma ve Koordinasyon Merkezi kurulur.

Bu hüküm gereğince;

Öğrenci Seçme ve Yerleştirme Merkezi (ÖSYM) bünyesinde; yükseköğretim programlarında öğrenim görmek isteyen özürlü

öğrenciler için açılmış olan entegre yükseköğretim listesini yükseköğretim kurumları ile işbirliği yapmak suretiyle oluşturarak sınav kılavuzuna konulması için gerekli açıklamaları hazırlamak; uzmanlar tarafından incelenen sağ-

Eğitim

lık raporları ve talep formlarının kabul veya ret şeklindeki sonuçlarını sınav öncesi özürlü adaya bildirmek; sınav ortamlarının özür durumuna göre seçilmesi veya düzenlenmesi konusunda gerekli çalışmaları yapmak; merkezi sınavlarla yerleştirilen özürlü adaylarının istatistiki verilerini oluşturmak ve kamuoyunun bilgisine sunmak; bireylerin engel durumları esas alınarak sınavlarda görev alan okuyucuların seçimi hakkında çalışmalar yapmak üzere ÖSYM Özürlü Öğrenciler Danışma ve Koordinasyon Birimi,

Yükseköğretim Kurulu bünyesinde;

Yükseköğrenim aşamasına gelen veya yükseköğrenim gören özürlü öğrencilerin ihtiyaçlarını belirlemek, belirlenen ihtiyaçlara göre yapılması gereken idari düzenlemeleri planlamak ve gerekli alt yapı standartlarını oluşturarak ilgili yükseköğretim kurumları arasında koordinasyonu sağlamak üzere Yükseköğretim Kurulu Özürlü Öğrenciler Komisyonu,

Komisyonla destek hizmetler vermek raportörlük yapmak, özürlü üniversite öğrencilerine destekleyici iyi kaynaklarla donatılmış bir akademik ortam sağlamak için yükseköğretim kurumları özürlü öğrenci birimleri ile koordinasyon halinde çalışmak üzere kadrolu Özürlü Öğrenciler Danışma Koordinasyon Birimi,

Yükseköğretim kurumları tarafından bir rektör yardımcısı sorumluluğunda, öğretim elemanları ve ilgili daire başkanlıkları temsilcilerinden oluşan, özürlü öğrencilerin akademik, araç- gereç, idari, fiziksel, barınma, sosyal vb. alanlarla ilgili ihtiyaçlarını tespit etmek ve bu ihtiyaçların

Eğitim

karşılanması için yapılması gerekenleri belirleyip yapılacak çalışmaları planlamak, uygulamak, geliştirmek ve yapılan çalışmaların sonuçlarını değerlendirmek üzere mediko- sosyal sağlık, kültür ve spor işleri daire başkanlığına bağlı özürlü öğrenci birimleri oluşturulmuştur.

Üniversiteye giriş sınavlarında özürlü öğrenciler için;

- Ortopedik ve görme özürlüler için uygun düzenlenmiş sınav mekanları,
- Sınav sorularını okuyacak ve söylenecek yanıtları yazacak uygun eğitimde ve düzgün diksiyonlu yardımcı refakatçi,
- Özür durum ve türüne bağlı olarak ilave süre gibi kolaylıklar sağlanmaktadır.

1.Özürlü Bireyin Eğitim Hakları Nelerdir ?

Özürlü bireyler temel eğitim ilkeleri doğrultusunda genel eğitim, özel eğitim ve mesleki eğitim görme haklarını kullanabilmektedirler.

5378 sayılı Özürlüler Kanunu'nun 15. Maddesinde "Hiçbir gerekçeyle özürlülerin eğitim alması engellenemez. Özürlü çocuklara, gençlere ve yetişkinlere, özel durumları ve farklılıkları dikkate alınarak, bütünleştirilmiş ortamlarda ve özürlü olmayanlarla eşit eğitim imkânı sağlanır." ibaresi yer almaktadır.

Özür türü ve derecesine göre özürlü çocuklar genel eğitim sisteminde normal sınıflarda veya özür türü ve düzeyine göre ayrılmış olan özel eğitim sınıflarında eğitim alabilmektedirler. Bununla birlikte özürlü çocukların normal eğitim sınıflarında normal gelişim gösteren akranlarıyla, sosyal ve eğitimsel açıdan birlikteliklerinin sağlanabilmesi için eğitim politika ve uygulamalarında temel yaklaşım kaynaştırma eğitimi ile sağlanmaktadır.

Özel eğitime ihtiyacı olan bireylerin zorunlu öğrenim çağı: Okul öncesi dönemi de içine alan 3-14 yaş olarak belirlenmiştir. Ülkemizde eğitime ihtiyacı olan özürlülere yönelik MEB sorumludur. Özürlülere yönelik erken eğitim 0-6 yaşından başlayarak eğitim ve öğretim hizmetlerinde MEB'nin yanı sıra üniversitelerin ilgili bölümlerinden de bilgi ve yönlendirme hizmetleri alınabilir.

2.Özel Eğitim Hizmetlerinin Yasal Dayanağı Nedir?

Özel eğitim hizmetleri 573 sayılı Kanun Hükmünde Kararname ve 31.05.2006 tarih ve 26184 sayılı Resmi Gazete'de yayınlanarak yürürlüğe giren "Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliği" nde belirtilen esaslar doğrultusunda yürütülür.

3.Özel Eğitim Merkezlerinden Hizmet Almak İçin Nereye Başvurmak Gereklidir?

Hastaneden alınan “eksiksiz” doldurulmuş “özürlüler için sağlık kurulu raporu” ile ikamet edilen ilçede bulunan Rehberlik Araştırma Merkezlerine müracaatta bulunulmalıdır.

4.Eğitsel Değerlendirme Ve Tanılama Nedir?

Rehberlik Araştırma Merkezlerinde, bireyin tüm gelişim alanındaki özellikleri ve akademik disiplin alanlarındaki yeterliliklerinin değerlendirilmesi amacıyla nesnel, standart testler ve özürlü bireyin özelliklerine uygun ölçme araçlarıyla yapılan tüm uygulamalardır.

5.Eğitsel Değerlendirme Ve Tanılama İçin Gerekli Belgeler Nelerdir ?

- Özürlü bireyin velisinin veya okul/ kurum yönetiminin yazılı başvurusu,
- Okula/ kuruma kayıtlı özürlü bireyin bireysel gelişim raporu,
- İkametgâh belgesi,
- Özürlüler için sağlık kurulu raporu

6.Özel Eğitim Ücretlerinin Ödemesi Hangi Kurum Tarafından Yapılmaktadır?

Özel eğitime ihtiyacı olduğu “Özel Eğitim Değerlendirme Kurulu” tarafından tespit edilen tüm özürlü bireylerin yararlandığı özel eğitim hizmetlerine ilişkin ödemenin Bütçe Uygulama Talimatı ile belirlenen kısmı Milli Eğitim Bakanlığı tarafından karşılanmaktadır. Bu miktar Milli Eğitim Bakanlığı tarafından özel eğitim hizmeti veren kuruma ödenmektedir.

7.Özürlü Bireyin Ailesine Yönelik Eğitim Hizmetleri Nasıl Verilmektedir?

Aile eğitimi tüm eğitim kademelerindeki özürlü bireyin eğitimine katkı sağlamak “rehberlik ve danışmanlık” hizmetlerini içeren bir eğitimidir.

Aile Eğitim Hizmetleri Rehberlik ve Araştırma Merkezleri Özel Eğitim Okul ve Kurumları, kaynaştırma uygulamaları yapılan okullar tarafından hazırlanan ve yürütülür. İhtiyaç halinde bu hizmet evlerde de yürütülebilir.

8.Üniversite Sınavına Giren Özürlü Öğrenciler İçin Ne Tür Kolaylıklar Sağlanmaktadır?

Ortopedik ve görme özürlüler için uygun düzenlenmiş sınav mekanları hazırlanmakta, görme özürlüler ve az görenler için 30 dakikalık ek sınav süresi verilmekte, sınav sorularını okuyacak ve söylenecek yanıtları yazacak uygun eğitimde ve düzgün diksiyonlu “yardımcı refakatçi” eşliğinde sınava girme olanağı tanınmaktadır.

9.Özürlü Üniversite Öğrencilerine Sağlanan Kolaylıklar Nelerdir?

Başarılı ve ihtiyaç sahibi özürlü öğrencilere Yükseköğrenim Kredi ve Yurtlar Kurumu tarafından öncelikli olarak öğrenim kredisi, katkı kredisi ve yurt tahsisi yapılmaktadır. 20.06.2006 tarih ve 26200 sayılı resmi gazetede yayımlanan “ Yükseköğretim Kurumları Özürlüler Danışma ve Koordinasyon Yönetmeliği” gereğince üniversitelerde, öğrencilerin öğrenim hayatlarını kolaylaştırmak için gerekli tedbirleri almak ve bu yönde düzenlemeler yapmak üzere “Özürlüler Danışma ve Koordinasyon Birimi” oluşturulması sağlanmıştır.

10.Özel Eğitime İhtiyacı Olan Öğrencilerin Okullara ve Kurumlara Erişiminin Ücretsiz Sağlanması Projesi nedir? Proje Kapsamında Hangi Öğrencilerin Ücretsiz Taşınması Gerçekleştirilmektedir?

“Özel Eğitime İhtiyacı Olan Öğrencilerin Okullara ve Kurumlara Erişiminin Ücretsiz Sağlanması Projesi” özel eğitime gereksinim duyan çocukların okullara erişiminin ücretsiz sağlanması ile eğitimde fırsat eşitliğinin sağlanması ve özürli öğrencilerin okumaya teşvik edilmesi amacıyla Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı Özürli ve Yaşlı Hizmetleri Genel Müdürlüğü ve Milli Eğitim Bakanlığı Özel Eğitim, Rehberlik ve Danışma Hizmetleri Genel Müdürlüğü işbirliğinde hazırlanmıştır.

Mesleki Rehabilitasyon İstihdam ve Sosyal Güvenlik

İŞKUR

Türkiye İş Kurumu

SOSYAL GÜVENLİK KURUMU

Mesleki Rehabilitasyon İstihdam ve Sosyal Güvenlik

Özürllüleri Kanunu'na göre;

Özürllü türlerini dikkate alan iş ve meslek analizleri, ilgili kurumlar tarafından yapılır. Bu analizlerin ışığında, özürllülerin durumlarına uygun mesleki rehabilitasyon ve eğitim programları, ilgili kurumlarca geliştirilir.

Özürllülerin yeteneklerine göre mesleğini seçme ve bu alanda eğitim alma hakkı kısıtlanamaz. Özürllülerin yetenekleri doğrultusunda yapabilecekleri bir işte eğitilmesi, meslek kazandırılması, verimli kılınarak ekonomik ve sosyal refahın sağlanması amacıyla mesleki rehabilitasyon hizmetlerinden yararlanmasının sağlanması esastır.

Sosyal ve mesleki rehabilitasyon hizmetleri belediyeler tarafından da verilir. Belediyeler bu hizmetlerin sunumu sırasında gerekli gördüğü hallerde, halk eğitim ve çıraklık eğitim merkezleri ile işbirliği yapar. Özürllünün rehabilitasyon talebinin karşılanamaması halinde özürllü, hizmeti en yakın merkezden alır ve ilgili belediye her yıl bütçe talimatında belirlenen miktarı hizmetin satın alındığı merkeze öder.

İş alımında

İş seçiminden, başvuru formları, seçim süreci, teknik değerlendirme, önerilen çalışma süreleri ve şartlarına kadar olan safhaların hiçbirinde özürllülerin aleyhine ayrımcı uygulamalarda bulunulamaz.

Çalışan özürllülerin aleyhinde sonuç doğuracak şekilde, özürllüyle ilgili olarak diğer kişilerden farklı muamelede bulunamaz.

Çalışan veya iş başvurusunda bulunan özürllülerin karşılaşılabileceği engel ve güçlükleri azaltmaya veya ortadan

Mesleki Rehabilitasyon İstihdam ve Sosyal Güvenlik

kaldırmaya yönelik istihdam süreçlerindeki önlemlerin alınması ve iş yerinde fiziksel düzenlemelerin bu konuda görev, yetki ve sorumluluğu bulunan kurum ve kuruluşlar ile iş yerleri tarafından yapılması zorunludur. Özürlülük durumları sebebiyle iş gücü piyasasına kazandırılmaları güç olan özürülerin istihdamı, öncelikle korumalı iş yerleri aracılığıyla sağlanır.

Özürlü İstihdam Etme Zorunluluğu:

Özürlü kişilerin işçi olarak yerleştirilmeleri Türkiye İş Kurumu tarafından yapılmakta olup 50 ve daha fazla işçi çalışan kamu sektörü iş yerleri en az 53 oranında özürlü işçi çalıştırılmakla yükümlüdür.

Özürlü kişilerin devlet memuru olarak yerleştirilmeleri Devlet Personel Başkanlığı tarafından yapılmakta olup Özürlü kişilerin işçi olarak yerleştirilmeleri Türkiye İş Kurumu tarafından yapılmakta olup 50 ve daha fazla işçi çalışan kamu sektörü iş yerleri en az 53 oranında özürlü işçi çalıştırılmakla yükümlüdür.

Özürlü kişilerin devlet memuru olarak yerleştirilmeleri Devlet Personel Başkanlığı tarafından yapılmakta olup kamu kurum ve kuruluşları, dolu kadro sayısının %3' ü oranında özürlü memur istihdam etmekle yükümlüdür.

Mesleki Rehabilitasyon ve İstihdam:

Meslek edindirme kurslarından yararlanmak isteyen özürlü bireylerin Türkiye İş Kurumu İl Müdürlükleri' ne, çıraklık eğitim merkezlerine (<http://cygm.meb.gov.tr>) ve belediyelere başvurması gerekmektedir.

Özürlü bireyler genel istihdam yollarını kullanarak iş baş-

Mesleki Rehabilitasyon İstihdam ve Sosyal Güvenlik

vuruları yapabilecekleri gibi, özel olarak özürllüer için ayrılmış olan kontenjandan yararlanarak istihdam edilebilirler.

Özürllü Kontenjanından Memur veya İşçi Olarak İstihdam Edilme:

Devlet Memuru Olarak İş Yerleştirme

Özürllü kişilerin devlet memuru olarak istihdamları Devlet Personel Başkanlığı koordinasyonunda ilgili kamu kurum ve kuruluşlarınca yapılmaktadır.

Özürllü kadrosuna devlet memuru olarak atanmak için öncelikle yapılacak merkezi sınava girmek gerekmektedir.

Özürllü ağığı bulunan kamu kurum ve kuruluşları bir sonraki yıl için alım yapacakları özürllüelere ilişkin taleplerini her yılın Ekim ayının sonuna kadar Devlet Personel Başkanlığına bildirmek zorundadır. Devlet Personel Başkanlığı kurum ve kuruluşların bildirimi üzerine, özürllü kontenjanlarına yerleştirme yapabilir veya yaptırabilir.

(Devlet Personel Başkanlığı www.dpb.gov.tr)

(Resmi Gazete <http://resmigazete.gov.tr>)

(Özürllüer İdaresi Başkanlığı www.ozida.gov.tr)

İşçi Olarak Yerleştirme

Kamu ve özel sektörde işçi olmak için ikamet edilen yerdeki Türkiye İş Kurumu İl Müdürlüğüne Sağlık Kurulu raporu ve nüfus cüzdanlarıyla birlikte şahsen başvurarak kayıt yaptırmak ve ilgili il müdürlüğü ile sürekli iletişim halinde olmak gerekmektedir. Türkiye İş Kurumu' nun ilan ettiği açık işler için yapılacak sınavlar Türkiye İş Kurumu İl Müdürlüklerinde duyurulmaktadır. Kamu Personeli Seçme

Mesleki Rehabilitasyon İstihdam ve Sosyal Güvenlik

Sınavına (KPSS) girmiş ve tercihlerini yapmış olan özürlü bireylerin kota kapsamında kamuda işe yerleştirilmesi de Türkiye İş Kurumu tarafından yapılmaktadır.

İlköğretim ve daha alt eğitim düzeyinde olanlar ile zihinsel özürlüler kamu kurum ve kuruluşlarında işçi olmak için sınav tabii tutulmazlar. Bu kapsamda bulunan ve talep koşullarına uygun olarak başvuranlar, noter huzurunda kura çekimine tabii tutulurlar.

İşe Başvuru Koşulları

İŞKUR hizmetlerinden yararlanmak isteyen iş arayanların İŞKUR internet sayfasından üye olarak şahsen İl/ Şube Müdürlüklerine başvurarak kaydolmaları zorunludur. Kamu iş yerlerinin iş gücü istemlerine müracaat için süre Kurum internet sayfasında ilan tarihinden itibaren tarihten itibaren 10 gündür.

İŞKUR' a Kayıt Şartları

- 14 yaşını doldurmuş olmak,
- T.C Kimlik numarasına- yabancılar için İçişleri Bakanlığı tarafından verilen yabancı kimlik numarasına sahip olmak,
- Özürlü Sağlık Kurulu Raporuna sahip olmak,

Sosyal Güvenlik

- 506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanunu' na göre SSK' ya bağlı olanlar, istekleri halinde, belirlenen şartlara göre 15 ila 20 yılda erken emeklilik hakkı vardır.
- 5434 sayılı Kanuna tabii olanlar çalışan Emekli Sandığı iştirakçisi özürlü memurlar istekleri halinde 15 yılda

Mesleki Rehabilitasyon İstihdam ve Sosyal Güvenlik

emekli olabilirler.

- 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu' na tabi olarak çalışacak özürölüler; özür oranına göre; 15 yıl ve 3960 gün ila 18 yıl 4680 gün primi ödemiş olmak koşuluyla isteğe bağılı erken emeklilik hakkı doğmuştur.
- 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu' na göre bakıma muhtaç özürölü çocuğı bulunan kadın sigortalıların 1 Ekim 2008 tarihinden itibaren erken emeklilik hakkı bulunmaktadır.

BUNLARI BİLİYOR MUYDUNUZ?

50 veya daha fazla personele sahip özel sektör iş yerleri %3 özürölü personeli, kamu iş yerleri ise %4 özürölü personeli çalıştırmak zorundadırlar.

- Özürölüler, sağıık kurulu raporunda çalıştırılmayacakları belirtilen işlerde çalıştırılmaz.
- Tarım ve orman alanında hizmet veren 51veya daha fazla personele sahip özel sektör iş yerleri %3, kamu iş yerlerinde ise %4 özürölü işçiyi meslek, beden ve ruhi durumlarına uygun işlerde çalıştırmakla yükümlüdürler.

Mesleki Rehabilitasyon İstihdam ve Sosyal Güvenlik

Soru-Cevap

1.Yerleştirilme Taleplerini Karşılama Yetkisi Hangi Kurumlardadır?

Özürlü kişilerin devlet memuru olarak istihdamları Devlet Personel Başkanlığı koordinasyonunda ilgili kamu kurum ve kuruluşlarınca, işçi olarak istihdamları ise Türkiye İş Kurumu tarafından yapılmaktadır.

2.İşe Girmek Ve Çeşitli Kurumlara Özürlü Eleman Alınıp Alınmayacağına İlişkin Bilgileri Öğrenmek İçin Hangi Yol İzlenmelidir?

Özürlü kadrosuna devlet memuru olarak atanmak için öncelikle yapılacak olan merkezi sınava girmek gerekmektedir. Devlet memurluğuna ilişkin sınav duyurusu Devlet Personel Başkanlığınca yapılmakta olup Resmi Gazete ve ilgili kurumun Web sitesinde yayımlanmaktadır.

Ayrıntılı bilgi için:

<http://rega.basbakanlik.gov.tr/>

www.basbakanlik-dpb.gov.tr

Özürlü bireylerin işçi olarak işe yerleşebilmesi için Türkiye İş Kurumuna Türkiye İş Kurumu İl Müdürlüklerine

Ayrıntılı bilgi için: www.iskur.gov.tr

3.Sayıli Devlet Memurları Kanununa Tabi Kurum Ve Kuruluşlarda İstihdam Edilmesi Gereken Özürlü Oranı Ne Kadardır?

Devlet Memurları Kanununa göre; kurum ve kuruluşlar çalıştırdıkları personele ait kadrolarda %3 oranında özürlü personel çalıştırmak zorundadır. %3'ün hesaplanmasında ilgili kurum veya kuruluşun (taşra teşkilatı dahil) toplam dolu kadro sayısı dikkate alınır.

Mesleki Rehabilitasyon İstihdam ve Sosyal Güvenlik

Soru-Cevap

4.Özürü İşçi Veya Memur Çalıştırmamanın İşverene Getirdiği Bir Yaptırım Var mıdır?

Kamu ve özel sektör işverenlerinden sorumluluğunu yerine getirmeyenlerden her ay çalıştırmadığı her özürü için belli bir miktar para cezası kesilmektedir. Özürü memur çalıştırmamanın herhangi bir müeyyidesi bulunmamaktadır.

5.Özürü İstihdam Etme Sorumluluğunu Yerine Getirmeyen İşverenlerden Toplanan Ceza Paraları Hangi Amaçlar İçin Kullanılmaktadır?

Özürü istihdam etme sorumluluğunu yerine getirmeyen işverenlerden toplanan ceza paraları, özürülülerin mesleki eğitim ve mesleki rehabilitasyonu, kendi işini kurma ve bu gibi projelerde kullanılmak üzere Türkiye İş Kurumuna aktarılmaktadır.

6.4857 Sayılı İş Kanunu Kapsamındaki İş yerlerinin Özürü Çalıştırma Zorunluluğu Ne Kadardır?

İşverenler, elli veya daha fazla işçi çalıştırdıkları özel sektör iş yerlerinde yüzde üç özürü, kamu iş yerlerinde ise yüzde dört özürü ve yüzde iki eski hükümlü işçiyi meslek, beden ve ruhi durumlarına uygun işlerde çalıştırmakla yükümlüdürler. Aynı il sınırları içinde birden fazla iş yeri bulunan işverenin bu kapsamda çalıştırmakla yükümlü olduğu işçi sayısı, toplam işçi sayısına göre hesaplanır.

Özel sektör işverenlerince bu madde kapsamında çalıştırılan 17/7/1964 tarihli ve 506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanununa tabi özürü sigortalılar ile 1/7/2005 tarihli ve 5378 sayılı Kanununun 14 üncü maddesinde belirtilen korumalı iş yerlerinde çalıştırılan özürü sigortalıların, aynı Kanunun

Mesleki Rehabilitasyon İstihdam ve Sosyal Güvenlik

Soru-Cevap

72 nci ve 73 üncü maddelerinde sayılan ve 78 inci maddeyle belirlenen prime esas kazanç alt sınırı üzerinden hesaplanan sigorta primine ait işveren hisselerinin tamamı, kontenjan fazlası özürlü çalıştıran, yükümlü olmadıkları halde özürlü çalıştıran işverenlerin bu şekilde çalıştırdıkları her bir özürlü için prime esas kazanç alt sınırı üzerinden hesaplanan sigorta primine ait işveren hisselerinin yüzde ellisi Hazinece karşılanır.

Özürülerin istihdamı konusunda işverenler için yasal zorunluluk yanında teşviklerde söz konusudur. İş yeri; mevzuatlarla belirtilen özürlü sayısından daha fazla özürlü çalıştırır veya çalışan özürünün özür derecesi % 80 den fazla olursa veya herhangi bir kanuni yükümlülüğü olmamasına karşın özürlü çalışanı varsa işveren tarafından ödenen sigorta priminin %50 si hazine tarafından karşılanmaktadır.

7.İş yerlerinde Özürülere Yönelik Ne Tür Düzenlemeler Yapılmaktadır?

“Özürü, Eski Hükümlü ve Terör Mağduru İstihdamı Hakkında Yönetmelik”e göre işverenler, iş yerlerini, imkanlar ölçüsünde, özürülerin çalışmalarını kolaylaştıracak şekilde hazırlamak, sağlıkları için gerekli tedbirleri almak, mesleklerinde veya mesleklerine yakın işlerde çalıştırmak, iş yerleriyle ilgili bilgi ve yeteneklerini geliştirmek, çalışmalarını için gerekli araç ve gereçleri sağlamak zorundadır. Özürüler, yapabilecekleri işler dışında sağlıklarına zarar verecek diğer işlerde çalıştırılmaz. Uygun koşulların varlığı halinde çalışma sürelerinin başlangıç ve bitiş saatleri, özürünün durumuna göre belirlenir.” denilmektedir.

Mesleki Rehabilitasyon İstihdam ve Sosyal Güvenlik

Soru-Cevap

8.Özelleştirilen Veya Özelleştirilme Kapsamına Alınan Kamu Kuruluşlarında Çalışan Özürümlerin Yasal Hakları Nelerdir?

Kapatma ve tasfiye hallerinde işten çıkarılma durumunda iş kaybı tazminatı, özürümlere, kanunun diğer çalışanlara tanıdığı hakların iki katı oranında ödenir.

İlgili Kanun Maddesi: 5398 sayılı “Özelleştirme Uygulamalarının Düzenlenmesine ve Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanunda ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun”

.....Bu Kanuna göre özelleştirme kapsamına alınan kuruluşların (iştirakler hariç) özelleştirmeye hazırlanması, özelleştirilmesi, küçültülmesi veya faaliyetlerinin kısmen ya da tamamen durdurulması, süreli ya da süresiz kapatılması veya tasfiye edilmesi nedeniyle; bu kuruluşlarda iş sözleşmesine dayalı olarak ücret karşılığı çalışanlardan iş sözleşmeleri tabi oldukları iş kanunları ve toplu iş sözleşmeleri gereğince tazminata hak kazanacak şekilde sona ermiş olanlara, kanunlardan ve yürürlükteki toplu iş sözleşmelerinden doğan tazminatları dışında ilave olarak iş kaybı tazminatı ödenir. Ayrıca bunların mesleklerinde geliştirilmesine, bir meslekte yetiştirilmesine veya meslek edindirilmesine ilişkin eğitim giderleri ile yeni iş bulmalarına katkı sağlamak amacıyla yapılacak giderler Özelleştirme Fonundan karşılanır. Özürümlü personele (ilgili kanunların öngördüğü I, II ve III. derece), bu maddede belirtilen tutarın iki katı olarak iş kaybı tazminatı ödenir. İş kaybı tazminatı ödenmesi ve sağlanabilecek diğer hizmetlere ilişkin

Mesleki Rehabilitasyon İstihdam ve Sosyal Güvenlik

Soru-Cevap

işlemler Türkiye İş Kurumu Genel Müdürlüğü tarafından yürütülür.”

Ayrıntılı bilgi için : www.oib.gov.tr

9.Özürülere Yönelik Mesleki Eğitim Faaliyetlerini Hangi Kurum/Kuruluşlar Yürütmektedir?

Milli Eğitim Bakanlığı bünyesinde İşitme Engelliler Çok Programlı Liseleri, Ortopedik Engelliler Meslek Liseleri, Zihinsel Engellilere yönelik Mesleki Eğitim Merkezleri, İş Eğitim Merkezleri ve Yetişkin Zihinsel Engelliler İş Eğitim Merkezleri özürülere yönelik mesleki eğitim programları düzenlenmektedir.

Bu kuruluşların mesleki eğitim faaliyetlerinden yararlanmak isteyen kişiler Ankara'daki kuruluşlar için Milli Eğitim Bakanlığı Özel Eğitim Rehberlik ve Danışma Hizmetleri Genel Müdürlüğüne, illerdeki kuruluşlar için il Milli Eğitim Müdürlüklerine başvurabilirler.

10.Özürülere Yönelik Meslek Edindirme Kurslarını Hangi Kurum/Kuruluşlar Düzenlemektedir?

Türkiye İş Kurumu ve MEB Çıracılık Yaygın Eğitim Genel Müdürlüğü özürülere yönelik meslek edindirme kursları düzenlemektedir.

5378 Sayılı Özürlüler Kanununun 33'üncü maddesi buna ilişkin düzenlemeyi içerir.

Madde 33.- 21.5.1986 tarihli ve 3289 sayılı Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğünün Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanunun 2 nci maddesine (n) bendinden sonra gelmek üzere aşağıdaki (o) bendi eklenmiş ve mevcut (o) bendi (p) bendi olarak teselsül ettirilmiştir.

“(o) Özürlü bireylerin spor yapabilmelerini sağlamak ve yaygınlaştırmak üzere; spor tesislerinin özürlülerin kullanımına da uygun olmasını sağlamak, spor eğitim programları ve destekleyici teknolojiler geliştirmek, gerekli malzemeyi sağlamak, konu ile ilgili bilgilendirme ve bilinçlendirme çalışmaları ile yayınlar yapmak, spor adamları yetiştirmek, özürlü bireylerin spor yapabilmesi konusunda ilgili diğer kuruluşlarla işbirliği yapmak.....”

Ayrıca Özürlüler İdaresi Başkanlığınca yapılması istenilen düzenleme doğrultusunda; Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü tarafından 81 Gençlik ve Spor İl Müdürlüğüne ve Özerk ve Özerk olmayan Federasyon Başkanlıklarına gönderilen 06.10.2010 tarihli yazı ile “özürlü kimlik kartları esas alınarak hem özürlülere tanınan hak ve hizmetlerinden yararlandırılmaları hem de sosyal hayata katılmalarının sağlanması bakımından Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğüne bağlı tüm tesislerde, federasyonca veya il müdürlüklerince düzenlenen spor faaliyetlerine girişte ücret alınmaması veya indirimli tarife uygulanması” istenmiştir ve uygulanmaya başlanılmıştır.

EGM Engelli Bireye Sahip Çalışanlarına Yönelik Düzenlemeler

Madde 7 – (Değişik : 30/7/2012 - 2012/3540 K.)

Genel Müdürlük merkez, taşra ve merkeze doğrudan bağlı taşra kuruluşlarının kadrolarında geçerli olmak üzere personelin atanamayacağı yerlere ilişkin hususlar aşağıda belirtilmiştir.

a) Personel, nüfusa kayıtlı olduğu yere atanamaz. Bayan personel için evlenmeden önce nüfusa kayıtlı olduğu yer esas alınır.

b) Resmi verilere göre merkez nüfusu bir milyonu aşan iller için (a) bendi hükmü uygulanmaz. İllerin nüfus sayılarında meydana gelen değişiklikler o yılın genel atama döneminde dikkate alınır. Ancak, bu illere atanmış olanlar, nüfusa kayıtlı oldukları ilçeye atanamazlar.

c) Personelin teklifle alındığı il veya birime tekrar atanabilmesi için aradan en az beş yıl geçmesi veya o yere dönüşüne engel bir halinin bulunmadığı hususunda atanacağı il valiliğinin veya Genel Müdürlüğe bağlı birimlerde birim amirlerinin uygun görüş belirtmiş olması şartı aranır.

d) Kadro durumunun uygun olması halinde, aşağıdaki personel hakkında (a) ve (b) bentleri hükümleri uygulanmayabilir.

1) 12/4/1991 tarihli ve 3713 sayılı Terörle Mücadele Kanunu veya 3/11/1980 tarihli ve 2330 sayılı Nakdi Tazminat ve Aylık Bağlanması Hakkında Kanun kapsamında; hayatını kaybeden veya Sosyal Güvenlik Kurumu Sağlık Kurulunun kararı doğrultusunda yaşamak için gereken hareketleri yapamayacak ve başkasının yardım ve desteğine muhtaç olacak derecede malül olanların eş veya çocukları.

2) Vazife malülü idari polisler.

EGM Engelli Bireye Sahip Çalışanlarına Yönelik Düzenlemeler

3) 14/1/2012 tarihli ve 28173 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan Özürlülük Ölçütü, Sınıflandırması ve Özürlülere Verilecek Sağlık Kurulu Raporları Hakkında Yönetmelik kapsamında özürlü sağlık kurulu tarafından verilen rapora göre kendisinin, eşinin veya çocuklarının özür durumuna göre özür oranı %50 ve üzerinde bulunanlar.

(Ek fıkra: 14/6/2010-2010/591 K.; Değişik : 30/7/2012 - 2012/3540 K) Talep etmeleri halinde, aşağıdaki personel zorunlu ikinci bölge hizmetinden muaf tutulur.

a) 3713 sayılı Terörle Mücadele Kanunu veya 2330 sayılı Nakdi Tazminat ve Aylık Bağlanması Hakkında Kanun kapsamında; hayatını kaybeden veya Sosyal Güvenlik Kurumu Sağlık Kurulunun kararı doğrultusunda yaşamak için gereken hareketleri yapamayacak ve başkasının yardım ve desteğine muhtaç olacak derecede malül olanların eş veya çocukları.

b) Vazife malülü idari polisler.

c) Özürlülük Ölçütü, Sınıflandırması ve Özürlülere Verilecek Sağlık Kurulu Raporları Hakkında Yönetmelik kapsamında özürlü sağlık kurulu tarafından verilen rapora göre eşi veya çocuklarından;

1) Özür oranı %50 ve üzerinde bulunanlardan günlük yaşam aktivitelerini başkalarının yardımı olmaksızın yerine getiremeyeceğine karar verilenler,

2) Özür oranı %80 ve üzerinde bulunanlar.

EGM Engelli Bireye Sahip Çalışanlarına Yönelik Düzenlemeler

Emniyet Genel Müdürlüğü
Lojman Yönergesi'ndeki
09/11/2012 Tarihinde Yapılan Değişiklikle;

Madde 15:(4) - Madde 16: (f) Kendisi,eş ve çocukları ile bakmakla yükümlü oldukları aile fertlerinden özürlülük ölçütü,sınıflandırması ve özürlülere verilecek Sağlık Kurulu Raporları Hakkındaki Yönetmelik hükümlerine göre % 50 ve üzeri özürlülük oranı mevcut her bir birey için (+10) verileceği ve feragatlı lojmanlardan yararlanmak istemeleri halinde öncelik tanınacağı hükme bağlanmıştır.

- Özürlüler Kanunu ve İlgili Mevzuat
- T.C. Başbakanlık Özürlüler İdaresi Başkanlığı, Özürlüler ve Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnemelerde Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun
- T.C. Başbakanlık Özürlüler İdaresi Başkanlığı, Özürlüler İçin Bilgilendirme Rehberi, Mayıs 2011
- Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı, Özürlü ve Yaşlı Bakım Hizmetleri
- Sağlık Bakanlığı, Özürlülük Ölçütü, Sınıflandırılması, Özürlülere Verilecek Sağlık Kurulu Raporları Hakkında Yönetmelik
- Milli Eğitim Bakanlığı, Özel Öğretim Kurumları Yönetmeliği
- Sosyal Hizmetler Ve Çocuk Esirgeme Kurumu Genel Müdürlüğü, Bakıma Muhtaç Özürlülerin Tespiti ve Bakım Hizmeti Esaslarının Belirlenmesine İlişkin Yönetmelik

